

Valtuuston
syyskokous
26.-27.11.2025

Pöytäkirja

Sisällysluettelo

Palvelualojen ammattiliiton valtuuston syyskokouksen pöytäkirja	2
Osallistujaluettelo	40
Esityslista	44
Puheenjohtaja Annika Rönni-Sällinen puhe 26.11.2025	45
Päätöslausuma 27.11.2025	50

Palvelualojen ammattiliiton valtuuston syyskokouksen pöytäkirja

Aika: 26.11.2025 klo 12.00–17.05
27.11.2025 klo 10.05–14.07

Paikka: Paasitorni, Helsinki

Läsnä: Sami Viitasaari valtuuston puheenjohtaja
(kokouksen puheenjohtajana pöytäkirjan kohdat 1–6, 8, 10, 14, 16–18)
Christa Pessi valtuuston 1. varapuheenjohtaja
(kokouksen puheenjohtajana pöytäkirjan kohdat 7, 11–13)
Suvi Röntynen valtuuston 2. varapuheenjohtaja
(kokouksen puheenjohtajana pöytäkirjan kohdat 9, 15)

Läsnä ensimmäisenä kokouspäivänä:

54 valtuuston varsinaista jäsentä
2 henkilökohtaista varajäsentä
10 yleisvarajäsentä
16 hallituksen jäsentä
PAMin henkilökuntaa
Heidi Lehtikainen sihteeri
Anu Valve sihteeri

1. Kokouksen avaus

Valtuuston puheenjohtaja **Sami Viitasaari** avasi valtuuston sääntömääräisen syyskokouksen 26.11. klo 12.00 avauspuheella:

”Lämpimästi tervetuloa PAMin valtuuston syyskokoukseen. Yleensä aloituspuheissani haluan puhua ylpeydestä teitä kohtaan siitä pyyteettömästä ja toisinaan henkisesti hyvin raskaasta työstä, jota teette puolustaaksenne PAMilaisia jäseniä ja heidän oikeuksiaan tai saatan puheessani kannustaa teitä ja luomaan uskoa oikealla tiellä olemisesta. Tällaisia kivoja sanoja ja peukutuksia. Mutta nyt panokset kovenee. Enkä siis rupea haukkumaan teitä. Me saadaan jokainen olla toisistamme ihan supervilpeitä ja niitä ylpeyden aiheita ja tilanteita voi käydä katselemassa tuolla työtilassa jonne olitte runsaasti kuvia lisäilleet.

Aika monessa kuvassa näkyi PAMin punaiset liivit. Luottari-Lauraa lukuun ottamatta, uskon meidän kantavan kuvitteellisesti aina niitä punaisia liivejä. Kyllä PAMin arvot (rohkeus, avoimuus ja arvostus) näkyvät meidän jokapäiväisessä tekemisessämme, oli kyse sitten työstä, kodista tai vapaa-ajasta. PAMilainen on aina PAMilainen vaikka voissa paistais. Ne PAMin kuvitteelliset liivit sisältävät vielä jotain paljon isompaa ja paljon vanhempaa kuin meidän arvomme tai meidän oikeutemme työpaikoilla. Ne sisältävät aatetta, työväenlaatetta. Työväenlaite ja työväenliike synnyttivät PAMinkin, vaikka väliin mahtui sata vuotta ja paljon käänteitä ja monia myrskyjä, mutta niinhän sitä kaikissa hyvissä avioliitoissa välillä päiskyy. Oleellisinta on kuitenkin aina pyrkimys löytää rauha ja rakkaus ja usko parempaan seuraavaan päivään.

Toverit.

Aatteen merkitys työpaikoilta on kadonnut. Ei kokonaan, mutta ei paljon muutakaan. Ikävä kyllä näin, mutta rehellinen pitää olla itselleen ja puhuttava siitä avoimesti ja rohkeasti. En

syötä edeltäviä sukupolvia, mutta tekisi mieli kysyä, miten noin niinku omasta mielestänne meni.

Tiedättekö muuten miten työväen sanaa alussa levitettiin? Sitä levitettiin puhumalla, yksi ihminen kerrallaan. Kuljettiin talosta taloon, kylästä kylään, kaupungista kaupunkiin. Ei lähetelty snäppejä eikä anonyymeja viestejä telegrammissa. Mentiin pelloille, tehtaille, koteihin, työväentaloihin ja puhuttiin. Välillä varmasti tuli vasta argumentteja, mutta ei siitä lannistuttu vaan jatkettiin niin kauan, että jokaisessa kodissa tiedettiin, ettei surkeita työoloja tai kohtuuttomia työpäiviä tai ala-arvoista palkkaa tarvitse kestää. Yhdessä vaatimalla saatiin kohtuullisuutta asioihin. Ei tässä puusta pitkälle ole pudottu. Yhdessä tekemällä vain saatiin moni asia niin hyväksi, että unohdettiin mistä tultiin. Unohdettiin puhua tai ainakin puheet pidettiin ihan väärissä paikoissa ja väärille ihmisille. Ei uskovaisesta uskovaisempaa tule vaikka kuinka saarnattaisiin. Kyllä tässä varmaan vuosikymmenten aikana on monet puheet pidetty työväentaloilla, mutta enpä muista oman 27 vuotisen työhistorian aikana kertaakaan, että työpaikan kahvipöydässä olisi puhuttu politiikkaa. Ei niitä kertoa ainakaan montaa ole ja nekin harvat varmasti liittyvät Sipilän Kikyyn tai nykyisen Orpo-Purran riistämisiin.

Kun alussa pyysin kovempia panoksia, tarkoitin sillä politiikan viemistä työpaikoille ja kahvipöytiin. Tiedän ettei tämä ehkä tule ihan luonnostaan meiltä, eikä todellakaan olla mukavuusalueellamme ja osa varmaan ajattelee, ettei edes osaa puhua politiikkaa. Osa suorastaan pelkää sanaa politiikka ja haluaa kiertää sen kaukaa. Varmasti näin, mutta nyt pitää olla rohkea ja hypätä uudelle tielle. Opetellaan puhumaan politiikkaa, yhdessä. Niin on ennenkin asioista selvitty ja niin tullaan selviämään nytkin. Ja kyllähän te osaatte puhua politiikkaa, te olette ay asioiden moniosaajia ja -tietäjiä, enää ei tarvitse, kuin muistuttaa työkavereita siitä, että meidän jokaisesta päivästä voidaan tehdä parempi, kunhan myös poliittiset päättäjät ajavat samanlaisia arvoja meidän kanssamme. Me PAMilaiset, jotka teemme töitä matalilla palkoilla, epäedullisilla työajoilla ja -suhteilla. Me, jotka joudumme olemaan riippuvaisia julkisista palveluista. Me, joilla ei ole taloudellista turvaa. Me, joilla ei ole mahdollisuutta ja varaa pitää edes vapaata. Meillä ei ole varaa enää milloinkaan koskaan ikinä päästää vallankahvaan kiinni sellaisia, jotka sortavat meitä ja lapsiamme ahdinkoon, köyhyyteen ja alttiiksi hyväksikäytölle.

Hyvät valtuutetut,

Te olette tämän liiton rohkeimpia ja aktiivisimpia toimijoita. Teillä on valtava merkitys siinä, millaiseksi suomalainen työelämä kehittyy. Teillä on kyky ja oikeus viedä keskusteluja työpaikoille, arkeen ja kentälle. Kertokaa työpaikoillanne, että PAMin ensi vuoden toimintasuunnitelmaan on kirjattu yhdeksi neljästä painopisteestä eduskuntavaaleihin valmistautuminen. Kertokaa että olemme tosissamme, olettehan meidän tukenamme.

Kun me puhumme politiikasta, me avaaamme ovia. Kun me seisomme arvojemme takana, me vahvistamme liittoa. Ja kun me muistamme mistä tulemme, että yhdessä olemme enemmän, me viemme tätä liikettä eteenpäin. Haluan kiittää teitä jo etukäteen siitä työstä, jonka tulette tämän valtuuston aikana tekemään. Meillä on vahva ja hyvin hoidettu liitto. Meillä on selkeät arvot, jonka keskiössä on aina ihminen. Meillä on aate, joka kestää aikaa ja muutosta. Ja meillä on jäsenet, jotka ansaitsevat kaiken mahdollisen tuen ja joiden tukea tarvitsemme liittona.

Kiitos avoimesta mielestä, kiitos rohkeudesta ja kiitos siitä, että pidätte PAMia ja palvelualojen työntekijöitä sydämessänne.

Nyt aloitetaan tämä syyskokous hyvällä energialla ja illalla juhlistetaan upeaa liittoamme.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Todettiin valtuuston kevätkokouksen 2025 jälkeen tapahtuneet muutokset valtuuston jäsenyyksissä:

Valtakunnallinen -alueen valtuuston varsinainen jäsen Toni Lindgren on eronnut valtuuston jäsenyydestä 29.9.2025. Hänen tilalleen varsinaiseksi jäseneksi nousi 1. henkilökohtainen varajäsen Arttu Korhonen.

Lounais-Suomen alueen valtuuston varsinainen jäsen Janina Rautio-Visuri on eronnut valtuuston jäsenyydestä 6.11.2025. Syynä alan ja liiton vaihto. Hänen tilalleen varsinaiseksi jäseneksi nousi 1. henkilökohtainen varajäsen Marjukka Turunen.

Todettiin kokouksen avaushetkellä läsnä olleet henkilöt. Osallistujalista on pöytäkirjan liitteenä.

Todettiin, että yleisvarajäsenet Marko Hallikas, Tanja Halme, Saara Laakso ja Heli Pankkio ovat tässä kokouksessa nousseet äänivaltaisiksi.

** Myöhemmin kokouksessa äänivaltaisiksi nousivat yleisvarajäsenet Tuula Pihlajamaa, Tomi Sairomaa, Minna Sahlberg ja Paula Soronen.*

3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous on liiton sääntöjen mukaan laillisesti koollekutsuttu ja päätösvaltainen.

4. Kokousvirkaileijoiden valinta

4.1. Sihteerit (2)

Valittiin kokouksen sihteereiksi toiminnanjohtaja Heidi Lehikoinen ja hallintosihteeri Anu Valve.

4.2. Pöytäkirjantarkastajat (2)

Valittiin kaksi pöytäkirjantarkastajaa alueiden esitysten perusteella:

1. Tea Jakobson (Helsinki-Uusimaa)
2. Esa Hoppendorff (Lounais-Suomi)

4.3. Ääntenlaskijat (5)

Valittiin ääntenlaskijat alueiden esitysten perusteella:

1. Jonna Mikkonen (Pohjois-Suomi)
2. Jaana Tervo (Häme-Kaakkois-Suomi)
3. Tuire Autio (Helsinki-Uusimaa)
4. Anni Hasunen (Lounais-Suomi)
5. Markku Tulisalo (Keski-Suomi-Pohjanmaa)

Ääntenlaskijoiden puheenjohtajana toimi Markku Tulisalo.

4.4. Menettelytapavaliokunta

Valittiin menettelytapavaliokunta, jonka muodostivat Annika Rönni-Sällinen, Heidi Lehikoinen, Risto Kalliorinne, Sirpa Leppäkangas, Jukka Mattila, Merja Westman ja valtuuston puheenjohtajisto Sami Viitasaari, Suvi Röntynen, Christa Pessi sekä kokouksen sihteeri Anu Valve.

4.4. Vaalivaliokunta (7+2)

Valittiin vaalivaliokunta alueiden esitysten perusteella:

1. Laura Lampinen (Helsinki-Uusimaa)
2. Timi Itkonen (Häme-Kaakkois-Suomi)
3. Minna Ropponen-Korhonen (Itä-Suomi)
4. Arvo Mäkilä (Lounais-Suomi)
5. Lotta Alaye (Pirkanmaa)
6. Taina Kainulainen (Keski-Suomi-Pohjanmaa)
7. Sanna Kettunen (Pohjois-Suomi)

Vaalivaliokunnan puheenjohtajana toimi Laura Lampinen. Sihteereinä toimivat Sirpa Leppäkangas ja Aki Rouhiainen.

4.5. Päätöslausumavaliokunnan jäsenet (7+1+1)

Valittiin päätöslausumavaliokunnan jäsenet alueiden esitysten perusteella:

1. Jouni Kellaranta (Helsinki-Uusimaa)
2. Anniina Talvisilta (Häme-Kaakkois-Suomi)
3. Venla Männistö (Itä-Suomi)
4. Nina Öström (Lounais-Suomi)
5. Lea Lunden (Pirkanmaa)
6. Elli Veijanen (Keski-Suomi-Pohjanmaa)
7. Jonna Mikkonen (Pohjois-Suomi)

Hallitus oli valinnut edustajakseen päätöslausumavaliokuntaan Hanna Puhakan. Sihteerinä toimi yhteiskuntasuhteiden vastaava Elin Blomqvist-Valtonen.

5. Kokoussääntöjen hyväksyminen

Hyväksyttiin kokoukselle kokoussäännöt.

6. Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokoukselle laadittu esityslista, joka on pöytäkirjan liitteenä.

Puheenjohtajaksi vaihtui **Christa Pessi**.

7. Puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu

Kuultiin liiton puheenjohtaja Annika Rönni-Sällisen ajankohtaiskatsaus, joka on pöytäkirjan liitteenä.

Seuraavaksi siirryttiin yleiskeskusteluun.

Harri Juopperi (Pohjois-Suomi) avasi keskustelun PAMin 25-vuotisjuhlavuoden merkeissä. Hän toi esiin huolensa ammattiyhdistysaktiiveihin kohdistuvasta kiristyneestä ilmapiiristä. Hän totesi, että työnantajat, media ja "oikeiston trolliarmeija" pyrkivät hiljentämään ja leimaamaan työntekijöiden puolustajia. Juopperi muistutti, että demokratia elää työpaikoilla, ja piti vaarallisena kehitystä, jossa ihmiset eivät uskalla osallistua. Hän luetteli epäkohtia, kuten alipalkkauksen ja hyväksikäytön siivous-, ravintola- ja marja-aloilla, sekä alustatalouden (kuten Wolt) turvattomuuden. Juopperi oli kuitenkin mielissään siitä, että esimerkiksi alustatalouden työntekijät ovat alkaneet järjestäytyä. Lisäksi hän totesi, että liiton on katsottava eteenpäin, ja jotta PAM pysyy vahvana myös seuraavat 25 vuotta, on uskallettava uudistua ja kasvatettava sitä kipinää, jonka varaan liike on rakennettu. Tämä tarkoittaa kaikkien ryhmien – nuorten, maahanmuuttajien, osa-aikaisten ja pätkätyöläisten – ottamista mukaan, sillä vain yhtenäisyydellä voidaan puolustaa ihmisarvoa ja oikeudenmukaisuutta. *"Vain yhdessä me olemme voima, jota ei voi vaihtaa."*

Milla Sundell (Itä-Suomi) kritisoi puheenvuorossaan yleistä kehotusta "mennä parempipalkkaiseen töihin". Hän huomautti, ettei Suomessa enää ole aikoihin vallinnut sellaista asetelmaa, että tehtaan ovista vain kävellään sisään ja siellä ollaan seuraavat 40 vuotta, vaan töiden saaminen on vaikeaa ja työnhakijalta vaaditaan aina vain enemmän ja enemmän ominaisuuksia. Hän vertasi asetelmaa koulukiusaamiseen, jossa kiusatun (=pienipalkkaisen) odotetaan vaihtavan paikkaa ongelman ratkaisemiseksi. Sundell totesi, että joukkopako alalta ei ole ratkaisu, vaan tarvitaan asennemuutos ja tuntuvaa palkkaa, sillä "kauniit sanat eivät tuo leipää pöytään". Hän huomautti suorasanaisesti, että ilman siivoojia yhteiskunta "hukkuisi paskaan", ja vaati yhteiskunnan toiminnalle kriittisille aloille elämiseen riittävää palkkaa. *"Hyvän palkan pitäisi olla itsestäänselvyys joka alalla."*

Timi Itkonen (Häme-Kaakkois-Suomi) puhui digitaalisten välineiden tärkeydestä. Hän palasi puheessaan kaupan alan tulevaan muutokseen ja toivoi, että palkkauudistus ja työryhmät olisivat jo käynnissä jokaisessa yrityksessä, sillä uusien palkkojen tulisi olla voimassa ensi vuoden lokakuussa. Itkonen korosti, että jäsenistön informoiminen tästä on ensiarvoisen tärkeää, mutta harmitteli, ettei luottamusmiehillä ole tällä hetkellä riittäviä välineitä (kuten toimivaa Uniofy-palvelua) viestin perille saattamiseksi. Hän esitti toiveen, että apuvälineitä saataisiin luottamusmieskentälle mahdollisimman pian. Lisäksi Itkonen kiitteli PAM Campus -alustaa jäsenhankinnan tukena ja varoitti vuodenvaihteessa voimaan tulevasta jäsenmaksun verotuskäytännön muutoksesta, kehottaen liittoa varautumaan työnantajien mahdolliseen vastatoimintaan.

Tomi Törmä (Keski-Suomi-Pohjanmaa) käsitteli suomalaisen työelämän murrosta ja totesi, että aiemmin on leikattu työttömyysturvasta, ja nyt hallitus on päättänyt heikentää irtisanomissuojaa, mikä tarkoittaa työntekijän irtisanomisen olevan entistä helpompaa. Törmä huomautti, että vaikka toimia on perusteltu työllisyyden parantamisella, käytännössä irtisanomiskynnyksen laskeminen tuo vain lisää pelkoa, epävarmuutta ja paineita työntekijöille. Hän ennusti muutoksen johtavan irtisanomisiin liittyvien kuulemistilaisuuksien lisääntymiseen, mikä aiheuttaa ammattiosastoille merkittäviä kustannuksia erityisesti pitkien välimatkojen maakunnissa, ja ehdotti tähän kompensatiota liitolta. Lopuksi Törmä totesi, että vaikka tilanne on ikävä, se on myös hieno mahdollisuus palata ammattiosastojen toiminnassa juurille ja perusasioiden äärelle – eli puolustamaan työntekijöiden oikeuksia ja tukemaan jäseniä. *"Liiton ja ammattiosastojen rooli korostuu entistäkin tärkeämpänä jatkossa."*

Hanna-Marina Kojo (Pirkanmaa) toi terveisiä siivousalan arjesta, jota leimaa kohtuuton kiire. Hän kertoi esimerkkinä taukotilan viestistä, jossa kiirettä väitettiin epäsuorasti työntekijöiden itse aiheuttamaksi, vaikka aikaa laadukkaalle työlle ei todellisuudessa ole. Kojo kuvaili työn mahdotonta yhtälöä, jossa vaaditaan yhtä aikaa nuoren fysiikkaa, pitkää

kokemusta ja harjaantunutta pelisilmää. Hän toi esiin jatkuvan henkisen kuormituksen, joka syntyy kilpailutusten, lomien menettämisen pelon ja sanktiomaksujen välttelyn puristuksessa. Vaikka laatuprosentit täyttyisivätkin, tilanne jättää ilmoille kysymyksen: *"Miksi silti tuntuu, ettei mikään riitä? Koska on tarpeeksi?"*

Laura Lampinen (Helsinki-Uusimaa) kertoi kaupan alan tulevaisuudesta, jossa kokoaikatyö on katoavaa kansanperinnettä ja tilalle ovat tulleet osa-aikaisuus, vuokratyö ja puitesopimukset. Hän tyrmäsi työnantajien retoriikan siitä, että nämä sopimusmuodot olisivat työntekijän vapaa valinta. Lampinen totesi, ettei kukaan tee työtä harrastuspohjalta, vaan kyse on työn halpuuttamisesta ja työntekijän ajamisesta alisteiseen asemaan. Lampinen kuvaili värikkäästi myyjän paisunutta työnkuvaa, jossa vaaditaan kaikkea peukutettavasta palvelusta ja mielihyvän myymisestä tiukkaan ikärajavalvontaan ja lisämyyntiin. Hän korosti, että yksilö ei voi tätä kehitystä muuttaa, vaan tarvitaan joukkovoimaa ja aggressiivista jäsenhankintaa: jäsenyyttä on tarjottava "kyllästymiseen asti". Lopuksi hän suositteli pukinkonttiin hyvää lahjaa: lupausta maksaa läheisen nuoren tai vanhemman jäsenmaksut vaikkapa puoleksi vuodeksi.

Maria Juntunen (Helsinki-Uusimaa) piti hallituksen esitystä irtisanomiskynnyksen laskemisesta suorana iskuna työelämän luottamukselle. Hän kyseenalaisti työllisyysvaikutukset ja kysyi, mistä työpaikkoja syntyisi esimerkiksi "villiksi läenneksi" kuvaamalleen kiinteistöpalvelualalle. Juntunen muistutti olemassa olevasta pitkästä koeajasta ja ennusti lakimuutoksen lisäävän työpaikoilla vain kyräilyä. Erityistä huolta hän kantoi siitä, että laki antaa tekosyn korvata sairauslomilta palaavat, ikääntyvät ja perheelliset työntekijät nuoremmilla. *"Työsuhteturva ei ole työllisyyden este, vaan se on vakauden tae."*

Katri Ranula (Lounais-Suomi) kuvaili turvattomuuden rajua kasvua muotihuumeiden yleistymässä. Hän kertoi nuorten, usein yksin työskentelevien myyjien joutuvan kohtaamaan jopa kirveillä tai teräaseilla varustautuneita sekavia asiakkaita sekä joulun alla yleistyviä "tilauskeikkoja". Ranula huomautti, että vartijat saapuvat usein vasta tilanteen ollessa ohi, ja tilanteet pelottavat heitäkin. Uhka on todellinen myös siivoojille, jotka kohtaavat likaisia neuloja, sekä pubityöntekijöille, joiden harteille vastuu turvallisuudesta kaatuu yksintyöskentelyssä.

Katri Ranula (Lounais-Suomi) korosti toisessa puheenvuorossaan yhteistyön voimaa myymäläkäynnillä ja kertoi onnistuneista yhteiskierroksista Rustassa. Hän toivoi, että aluetoimistot ja osastot olisivat aina yhteydessä luottamusmieheen ennen omia vierailujaan. Näin he voisivat toimia viestinviejinä ja välittää luottamusmiehen terveisä erityisesti niihin myymälöihin, joissa pääluottamusmies ehtii resurssien vuoksi vierailemaan harvoin.

Hanna-Marina Kojo (Häme-Kaakkois-Suomi) pohti ulkomaalaistaustaisten jäsenten edunvalvonnan haasteita. Hän kertoi kohtaamisesta luku- ja kirjoitustaidottoman jäsenen kanssa, mikä herätti epävarmuutta siitä, tuliko asia ymmärretyksi, käänsikö tulkki oikein ja sisäistikö jäsen oikeutensa sekä velvollisuutensa. Kojo mietti, onko suomen kielen taito välttämätön luottamustoimen hoitamisessa tulevaisuudessa, kun monimuotoisuus kasvaa. Hän peräänkuulutti liitolta selkeitä koulutuspolkuja ja tukea myös muuta kuin suomea äidinkielenään puhuville luottamushenkilöille, jotta edunvalvonta olisi aidosti tasavertaista kaikille.

Milla Sundell (Itä-Suomi) toi esille, että kiinteistöpalvelualan palkkausjärjestelmän heikkoudet on nostettava seuraavien neuvottelujen keskiöön samalla volyyymilla kuin arkipyhiin liittyviä ongelmia aiemmin. Hän kritisoi nykyistä mallia, jossa kymmenestä palkkaryhmästä huolimatta työnantajat käyttävät käytännössä vain kahta alinta. Sundell

totesi, että jos nykyisessä työn vaativuuteen perustuvassa järjestelmässä pysytään, sitä on muokattava niin, ettei työnantajalla ole enää yksipuolista valtaa sanella palkkaryhmiä. Lisäksi hän peräänkuulutti kokemusvuosilisien palauttamista, sillä nykytilanne, jossa 20 vuotta alalla ollut saa samaa palkkaa kuin vastavalmistunut, ei kannusta pysymään alalla. ”*Kipan palkkausjärjestelmä kuntoon viimeistään vuodeksi 2028.*”

Lotta Alaye (Pirkanmaa) kertoi toiminnastaan nuorten ohjausryhmässä, jonka tehtävänä on edistää nuoria jäseniä koskettavia tavoitteita. Hän mainitsi esimerkkinä tänä vuonna järjestetyn kampanjan, jolla on ajettu liikuntaetujen ja mielenterveyspalveluiden lisäämistä vetoomuksen ja nuorten työsuojeluvaltuutettujen avulla. Alaye herkistyi muistellessaan syyskuista nuorten ay-aktiivien globaalikoulutusta Etelä-Afrikan Kapkaupungissa. Hän kuvaili matkan olleen ainutlaatuinen ja muuttaneen hänessä jotain pysyvästi. Koulutus herätti entistä suuremman auttamisen halun ja vahvisti tunnetta siitä, että hän on todellakin oikealla polulla. Matkan tuomasta inspiraatiosta huolimatta hän jakoi huolensa kotimaan nuorisotoiminnan arjesta. Tapahtumia on jouduttu perumaan osallistujapulan vuoksi. Hän ehdotti ratkaisuksi PAMin nuorten ikärajan nostamista 35 vuoteen SAK:n linjan mukaiseksi. Alayesta on kestänyt kääntöä innokkaita 31-vuotiaita ovelta ”liian vanhoina”, varsinkin kun moni aktivoituu vasta myöhemmin – kuten Aleye itsekin ollessaan 26-vuotias tullessaan riveihin.

Anni Hasunen (Lounais-Suomi) jakoi kokemuksiaan ammattiosaston aktiivien tekemistä ”rästisoitoista”, joilla onnistuttiin pelastamaan monia katkeamassa olevia jäsenyyksiä. Hän totesi, että maksujen puuttuminen johtui usein unohduksesta elämäntilanteen muututtua (opinnot, työttömyys tai perhevapaat), ei tahallisuudesta. Hasunen oli huolissaan siitä, kuinka heikosti jäsenet tuntevat omat palkkalaskelmansa; bruttopalkkaa etsittiin usein yhdessä, ja silpputyö usealla työnantajalla tekee maksujen hahmottamisesta vaikeaa. Soittaminen opetti uutta, toi varmuutta ja lähensi häntä jäseniin. Hän kuvaili soittelukierrosta erittäin positiiviseksi, vaikka se veikin omaa vapaa-aikaa: soittaminen opetti uutta, toi varmuutta ja lähensi häntä jäseniin. Myös muut osaston soittajat kokivat jäsenten kiitollisuuden ja neuvonnasta saadun palautteen ilahduttavana. Lopuksi Hasunen kannusti muita osastoja lähtemään rohkeasti mukaan soittokampanjoihin ja puolsi uutta kannustemallia, sillä liitolla ei ole varaa menettää yhtäkään jäsentä.

Christa Pessi (Helsinki-Uusimaa) kuvaili tuntevansa elävänsä kuin ”Päiväni murmelina” - elokuvassa, sillä samat ongelmat häirinnästä ja väkivallasta toistuvat jatkuvasti. Hän toi esiin huolensa uusien Alfa-PVP-huumeen käyttäjien aiheuttamasta uhasta; he ovat aggressiivisia ja arvaamattomia, toisin kuin aiemmat päihteidenkäyttäjät, joiden kanssa pärjäsivät puhumalla. Pessi kritisoi tilannetta, jossa työntekijä joutuu tekemään rikosilmoituksen työpaikkaväkivallasta tai seksuaalisesta häirinnästä henkilökohtaisesti omalla nimellään. Hän piti tilannetta nurinkurisena: varastetut tuotteet kirjataan ja vaaditaan aina, mutta henkilökohtainen ilmoitusvelvollisuus johtaa siihen, että moni rikosilmoitus työntekijään kohdistuvista teoista jää tekemättä. Pessi muistutti, ettei palkkaa makseta hävyttömiä viestien, lääppimisen tai väkivaltatilanteiden sietämisestä. Hän vaati liitolta ja päättäjiltä pelkkien ohjeistusten sijaan järeämpiä toimia ja näkyvämpää kannanottoa turvallisuuden puolesta.

Marika Kalho-Naukkarinen (Lounais-Suomi) puhui työelämän syvenevästä kahtiajaosta ”kahden kerroksen väkeen”, jossa toisilla on vakautta ja toisilla vain loputonta joustamista. Hän totesi työntekijöistä tulleen liian helposti ”kertakäyttöisiä”: heti kun joku uskaltaa muistuttaa laeista tai epäkohdista, työnantaja pyrkii hänestä eroon, mikä hiljentää työyhteisöt pelolla. Kalho-Naukkarinen korosti, että jatkuva vaihtuvuus syö resursseja ja heikentää suoraan asiakaskokemusta – jos työntekijät eivät viihdy, miksi asiakkaat viihtyisivät? Hän näki ammattiosastojen tärkeimpänä tehtävänä tuoda työntekijät yhteen,

muuttaa pelot puheeksi ja tavoitella työelämää, jossa osa-aikaisuus on valinta, ei pakko. *"Meillä on mahdollisuus ja vastuu olla se voima, joka muuttaa pelot puheeksi ja epävarmuudet turvaksi."*

Sauli Isokoski (Keski-Suomi-Pohjanmaa) kertoi tilanteesta, jossa Kela jätti huomioimatta noin 9 000 euron ansionmenetykset sairauspäivärahaa laskettaessa. Syynä oli se, että hän kykeni osallistumaan luottamustehtäväkokouksiin, vaikka oli työkyvytön varsinaiseen työhönsä jalkaleikkauksen vuoksi. Isokoski kuvaili tilannetta kuin piilokameraksi, ja piti käytäntöä epätasa-arvoisena verrattuna niihin, joilla työnantaja maksaa palkan kokousajalta. Hän kertoi vieneensä asian SAK:n selvitettäväksi. Puheensa lopuksi hän korosti yhteisön merkitystä: hän on ollut toiminnassa mukana vuodesta 2006 ja pitää ihmisiä kaikkein tärkeimpänä asiana. Isokoski muistutti toisten kunnioittamisen ja välittämisen tärkeydestä erimielisyyksistä huolimatta. Lopuksi hän pyysi hiljaisen hetken sijaan raikuvat aplodit edesmenneille aktiiveille, Seijalle ja Timolle, jotta he kuulisivat sen arvostuksen, jota heidän sydämellistä työtään kohtaan tunnetaan.

Tanja Halme (Valtakunnallinen) ilmaisi huolensa Alkon tulevaisuudesta. Hän totesi hallituksen toimien, kuten kahdeksan prosentin rajan ja tulevan viinan verkkomyynnin vapauttamisen, murentavan monopolia ja uhkaavan työpaikkoja. Halme kertoi huolestuneena työpäivien vähenemisestä ja yksityöskentelyn muuttumisesta säännöksi, mikä lisää turvattomuutta. Hän kuvaili tilanteen vakavuutta kertomalla, että pääkaupunkiseudulla myymälöiden ovia joudutaan pitämään lukossa ja väkevien hyllyillä on vain kuvia tuotteista varkauksien estämiseksi. Lisäksi Halme totesi veronkorotusten ohjaavan kulutusta yhä enemmän matkustajatuontiin ja ulkomaisiin verkkokauppoihin, jolloin rahat valuvat ulkomaille, mutta alkoholihaitat jäävät Suomeen.

Katariina Vuorenmaa (Häme-Kaakkois-Suomi) haastoi kuulijat pohtimaan liiton yhtenäisyyttä teemalla "Vieläkö me ollaan me?". Hän toi esiin huolensa jäsenistön keskuudessa kytevästä "nihkeästä meiningistä", jossa eri alojen työntekijät vertailevat työehtoja kateellisina ja vähättelevät toisten työtä – esimerkiksi siivooja saattaa kadehtia tarjoilijan yöisiä ymmärtämättä työaikojen eroja. Vuorenmaa peräänkuulutti laaja-alaista solidaarisuutta ja muistutti, että jokaisen työ on arvokasta, vaikka ehdot olisivat erilaisia. Hän kysyi myös, toteutuuko pienten erityisalojen kohdalla ajatus "mitä isot edellä, sitä pienet perässä", ja vaati, että liitossa katsotaan asioita omaa alaa pidemmälle, sillä *"yhdessä ollaan vahvempia"*.

Arvo Mäkilä (Lounais-Suomi) keskittyi puheenvuorossaan hotellisiivoojien, tarkemmin kerroshoitajien karuun todellisuuteen. Hän kuvaili "mielikuvitusmaailmaan" perustuvia aikamitoituksia ja verhoiltuja uhkauksia, joilla työntekijät saadaan viimeistelemään huoneet jopa omalla ajallaan. Mäkilä kertoi, että työnantajat vaativat jatkuvaa joustamista ja lisätöihin suostumista; kieltäytyminen voi johtaa vuorojen loppumiseen tulevaisuudessa. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat maahanmuuttajat, jotka ovat ehdollistuneet suostumaan kaikenlaiseen. Mäkilä kritisoi asenneilmapiiriä, jossa siivoustyö on kriittisen tärkeää kiireessä, mutta palkkapäivänä vähäpätöistä "tyhmän ja laiskan" hommaa. Hän kritisoi yhteiskuntaa ja yrityksiä "järjestelmällisestä rasismista" ja maahanmuuttopolitiikasta, jonka tavoitteena on luoda Suomeen halpatyövoiman alaluokka. Lopuksi hän toivotti hyvää tulevaa kansainvälistä kerroshoitajien viikkoa.

Tea Jakobson (Helsinki-Uusimaa) jakoi huolensa matkailu- ja ravintola-alan kehityksestä, jossa työntekijöitä ei enää haluta palkata talon kirjoille, vaan heitä kierrätetään vuokratyöfirmojen kautta. Hän totesi tämän vaikeuttavan merkittävästi luottamusmiesten työtä, sillä vuokratyöntekijöiden edunvalvonta on hankalampaa, mikä saa epävarmuudessa elävät työntekijät kyseenalaistamaan jäsenmaksun hyödyn: "Mitä minä sillä saan?". Jakobson

kuvaili alan uupumusta, joka kumpuaa minimimiehityksistä ja jatkuvasta joustovaatimuksesta: työntekijän oletetaan olevan tavoitettavissa työsovellusten kautta melkeinpä 24/7. Hän pohti, onko kyseessä pysyvä ilmiö ay-toiminnan heikentämiseksi, vai palkkaavatko yritykset väkeä suoraan edes talouden kääntyessä nousuun.

Jaana Tervo (Häme-Kaakkois-Suomi) käsitteli työssäjaksamista tilanteessa, jossa tehtävät lisääntyvät, mutta resurssit vähenevät. Hän totesi ymmärtävänsä yritysten taloudelliset paineet, mutta kritisoi sitä, että ne kaadetaan lähes aina työntekijöiden niskaan. Tervo korosti, että työntekijät eivät ole koneita; he kyllä ymmärtävät muutokset ja joustavat, jos viestintä on avointa ja rehellistä, mutta jousto ei saa tapahtua oman hyvinvoinnin tai vapaa-ajan kustannuksella. Hän varoitti, että jatkuva venyminen johtaa osajien menettämiseen. Lopuksi Tervo vaati työnantajilta maalaisjärjen käyttöä ja realistista arviointia tavoitteiden ja resurssien suhteesta, jotta työpaikoilla voitaisiin hyvin, eikä vain selviydyttäisi.

Anita Jääskeläinen (Häme-Kaakkois-Suomi) halusi tuoda keskusteluun positiivisen näkökulman synkkien aiheiden rinnalle. Hän onnitteli 25-vuotiasta PAMia ja kertoi yllpeänä, että hänen oma työuransa samalla työnantajalla täyttää pian samat vuodet. Jääskeläinen kiitti liittoa saamastaan koulutuksesta luottamus- ja työsuojelutehtäviin sekä tuesta korona-ajan lomautusten hoidossa. Erityisenä rikkautena hän piti mahdollisuutta työskennellä osuuskaupan sisällä "yli rajojen": kun ravintolat suljettiin koronan vuoksi, hän pystyi työllistymään kaupan puolelle sen sijaan, että olisi jäänyt työttömäksi.

Outi Huhtakallio (Keski-Suomi-Pohjanmaa) kantoi huolta ammattiosastojen kasvavasta työtaakasta ja vastuun kasautumisesta harvojen aktiivien harteille. Hän totesi, että osastoilla ei ole resursseja palkata ulkopuolista apua, jolloin työ tehdään vapaa-ajalla oman jaksamisen kustannuksella. Huhtakallio pelkäsi, että nykyisten konkareiden jäädessä pois toiminnasta uusia tekijöitä ei löydy, mikä voi ajaa pienet osastot ahtaalle. Hän peräänkuulutti liitolta tukea luottamusmiesten, esihenkilöiden ja aktiivien jaksamiseen, jotta vältettäisiin uupumiset ja pitkät sairauslomat.

Minna Ropponen-Korhonen (Itä-Suomi) puhui hallituksen ajamasta irtisanomissuojan heikennyksestä eli ns. potkulaista. Hän kritisoi ajatusmallia, jossa irtisanomisen helpottaminen nähtäisiin keinona rohkaista palkkaamaan, ja piti tätä työntekijöiden alistamisena. Ropponen-Korhonen kertoi, että jo nyt on nähtävissä "alisuoriutumisen" käyttämistä, johon työntekijän on vaikea puolustautua, kun työnantaja yksipuolisesti asettaa ja muuttaa tavoitteita. Hän pelkäsi muutosten johtavan pelolla johtamiseen, ilmapiirin kiristymiseen ja esimerkiksi raskaussyrjinnän lisääntymiseen.

Lassi Rantanen (hallituksen jäsen, Pirkanmaa) korosti työturvallisuuden olevan lupaus siitä, että kotiin pääsee terveenä. Hän muistutti, että työnantajan huolehtimisvelvollisuus ei täyty pelkällä ensimmäisen päivän perehdytyksellä, vaan vaatii johdonmukaista valvontaa ja varmistamista siitä, että ohjeita noudatetaan arjessa joka hetki. Hän piti huolestuttavana EK:n esitystä, jonka mukaan työnantajan rikosoikeudellista vastuuta ei tulisi laajentaa, vaan vastuu määräytyisi tosiasiallisen vallan mukaan. Rantanen näki tässä vaaran, että vastuu valuu organisaatiossa alaspäin niille, joilla ei ole resursseja vaikuttaa asioihin. Hän painotti, että esimerkiksi yksintyöskentely ei poista työnantajan vastuuta, vaan korostaa sitä. Rantanen vaati PAMilta ja SAK:lta tiukkaa linjaa siinä, että työsuojeluvastuu kuuluu selkeästi työnantajalle eikä sitä saa hämärtää. *"Turvallinen ja terveellinen työ on jokaisen perusoikeus."*

Ulla Leskinen (hallituksen yleisvarajäsen, Itä-Suomi) kertoi varoittavan tarinan työelämästä, jossa "Mauno" menetti näkönsä työtapaturmassa, koska hänellä ei ollut suojalaseja. Vaikka työnantaja oli laiminlyönyt valvontavelvollisuutensa suojainten käytössä, oikeusprosessin

jälkeen työnantaja vapautui vastuusta, koska suojalasien sangat olivat olleet päässä, mutta linssit puuttuivat. Leskinen käytti tarinaa muistutuksena siitä, kuinka tärkeää on huolehtia suojainten käytöstä ja työturvallisuudesta, jotta vastaavilta kohtaloilta välttyään. *”Älä ole kuin Mauno. Käytä aina suojaimia.”*

Taina Ahinko (Lounais-Suomi) käsitteli pienten ammattiosastojen liittymistä suurempiin ja sen vaikutusta jäsenpalveluihin. Hän korosti, että kun lähiosasto poistuu, on varmistettava, että toiminta ja jäsenedut palvelevat aidosti kaikkia jäseniä asuinpaikasta riippumatta. Ahinko varoitti, että jos jäsenet kokevat, etteivät saa vastinetta jäsenmaksulleen, riski siirtyä pelkkään työttömyyskassaan kasvaa. Hän vaati ensi vuoden toiminnasta tasapuolista ja joustavaa, koska liitolla ei ole varaa menettää yhtäkään jäsentä. *”Yhdessä parempaan.”*

Liisa Tamminen (hallituksen yleisvarajäsen, Helsinki-Uusimaa) esitti huolensa yhteiskunnallisesta kehityksestä, jossa hän näki kaikuja 1930-luvun Saksasta sekä Suomen sisällissodan aikaisesta kahtiajaosta. Hän piti puheita poliisireservistä ja kansanedustajien käyttämää ihmisarvoa vähättevää retoriikkaa vaarallisina demokratialle. Tamminen kritisoi amerikkalaistumista, yksilökeskeisyyttä ja kapitalismin kovaa logiikkaa, joka syrjäyttää heikot. Lisäksi hän huomautti ristiriidasta työmarkkinoilla: hallitus puhuu kokoaikatyöhön kannustamisesta, mutta sallii työnantajien kiertää vastuutaan epävarmoilla puitesopimuksilla. Hän puolusti voimakkaasti maahanmuuttajia ja peräänkuulutti solidaarisuutta, jotta yhteiskunta ei jakautuisi ja jotta fasismin uhka torjuttaisiin. Lopuksi hän totesi vastustavansa eriarvoisuutta kasvattavaa velkajarrua.

Tuuli Elokannas (hallituksen jäsen, Lounais-Suomi) muisteli marraskuuta 2022, jolloin työnantajapuoli kieltäytyi neuvottelemasta palkoista, mikä laukaisi spontaanin tapahtumaketjun, lähtien Suomen suurimmasta Citymarketista. Hän analysoi, miksi palvelualojen työntekijöillä on ollut korkea kynnys nousta barrikadeille: kyse ei ole alistumisesta, vaan kovasta työmoraalista ja halusta tehdä asiakkaan päivästä parempi omista huolista, suruista tai toimeentulo-ongelmista huolimatta. Elokannas totesi, että työntekijät ovat pitkään tuottaneet ilolla voittoa yrityksille ja huolehtineet brändien maineesta, mutta nyt raja on ylitetty, kun asioita yritetään sanella sopimisen sijaan. Hän painotti, että nyt on työnantajien vuoro kuunnella. Lopuksi Elokannas kannusti valmistautumaan vaaleihin ja tarjoamaan jäsenyyttä jokaiselle, sillä ammattiyhdistysliike on uusiutumassa ja voimistumassa.

Maija Nytorp (Pirkanmaa) puhui jäsenpidosta ja totesi, että rästisoitot hoitavat vain oiretta, kun juurisyy on vanhentunut jäsenmaksujärjestelmä. Hän huomautti, että prosenttien laskeminen ja tilitys itse on nykyisessä digimaailmassa liian vaativaa erityisesti nuorille, usein työpaikkaa vaihtaville tai monella eri työnantajalla työskenteleville. Nytorp vaati järjestelmän pikaista tuomista nykyaikaan ja esitti tähän konkreettisia vaihtoehtoja kiinteää kuukausimaksua nuorille tai osa-aikaisille, kevytjäsenyyssvaihtoehtoa tai PAM-sovellusta, jossa maksaminen onnistuisi helposti yhdellä napin painalluksella. Hän korosti, että jäsenyydestä on tehtävä niin vaivatonta, ettei kankea maksujärjestelmä toimi jarruna liittymiselle tai syynä eroamiselle.

Simo Helvola (Helsinki-Uusimaa) kertoi jakavansa ruoka-apua Hurstin pisteellä ja totesi, että hallituksen leikkausten ja heikkenevän ostovoiman vuoksi leipäjonossa näkyy yhä enemmän myös liiton jäseniä ja lapsiperheitä. Hän mainitsi yritysten halun osallistua hyväntekeväisyyteen vähentyneen, sillä kymmenistä yhteydenotoista vain kaksi tuotti tulosta. Helvola korosti, että liiton on osoitettava konkreettista huolenpitoa myös heikoimmista: *”Nyt jos koskaan ammattiliitoissa ja muualla meidän on tärkeää pitää yhtä, kantaa huolta toisistamme ja muusta ympäröivästä, antaen sen näkyä myös pyöröovien ulkopuolella muutenkin kuin vain TES-neuvotteluissa.”*

Johanna Parjanen (Pirkanmaa) toi esiin huolensa työnantajien koventuneista otteista ja pyrkimyksistä hiljentää työntekijöiden oikeuksia vaativat edustajat. Hän kuvaili tilannetta "työnantajan Monopoly-peliksi", jossa säännöt menevät työnantajan tulkinnan mukaan ja työntekijät ovat arvottomia pelinappuloita. Parjanen totesi, että työnantajat yrittävät minimoida vaikutusmahdollisuudet ja keskittää neuvottelut vain pääkaupunkiseudun pääluottamusmiehele, jonka on kuitenkin mahdotonta kohdata työntekijöitä kattavasti ympäri Suomen. Hän vaati, että alueluottamusmiehen asemaa on vahvistettava vahvalla työehtosopimuskirjauksella, sillä nykyinen suuntaus uhkaa jättää muun Suomen yksin työelämän haasteiden kanssa.

Sami Kymäläinen (Valtakunnallinen) puhui turvallisuusalan näkökulmasta väkivallan ja huumeidenkäytön lisääntymisestä. Hän kertoi työntekijöiden takavarikoivan yhä enemmän teräaseita ja huumeruiskuja. Kymäläinen ihmetteli tapaa, jolla ongelmaan vastataan: työntekijät suljetaan pleksien ja lukittujen ovien taakse sen sijaan, että puututtaisiin itse häiriötekijöihin. Hän toivoi PAMilta vahvempaa kannanottoa siihen, että väkivaltaisesti käyttäytyvien toimintaa rajoitettaisiin, eikä ratkaisu olisi aina työntekijän piilottaminen tai palvelujen karsiminen (kuten vanhuksille tarkoitettujen penkkien poistaminen kaduilta).

Venla Männistö (Itä-Suomi) jatkoi turvallisuusteemasta todeten, että huumeet ja arvaamattomat tilanteet ovat levinneet isojen kaupunkien lisäksi myös pienille paikkakunnille. Ennen ongelmatilanteissa pärjäsi puhumalla, mutta aineiden vaikutuksen alaisiin se ei enää tepsii. Hän kertoi pysäyttävän esimerkin, jossa myyjä joutui kuristetuksi, potkituksi ja lopulta puukolla uhatuksi huomautettuaan näpistyksestä. Avun saanti kesti kohtuuttoman kauan, sillä poliisi saapui paikalle vasta puolentoista tunnin kuluttua. Männistö kritisoi sitä, että perehdytys näihin tilanteisiin on olematonta "juokse karkuun" -tasoa, ja muistutti, että fyysisten vammojen lisäksi väkivalta jättää jälkensä myös henkisesti. *"Jokaisen pitäisi saada olla turvassa töissä."*

Tuula Pihlajamaa (Pirkanmaa) nosti esiin junatarjoilijoiden keskuudessa rehottavan epäasiallisen käytöksen, joka ilmenee nälvimisenä, arvosteluna ja turhana pomottamisena. Hän kuvaili tilanteita, joissa työyhteisöön luodaan keinotekoisia hierarkioita, kuten "minä olen kassa, sinä olet apulainen". Pihlajamaa kritisoi sitä, että esihenkilöt jättävät usein puuttumatta tilanteisiin pelon tai kaverisuhteiden vuoksi, jolloin kiusatut vaikenivat koston pelossa välttääkseen joutumasta samaan vuoroon kiusaajan kanssa. Hän totesi ongelmien juurisyyyn löytyvän usein äärimmäisestä kuormituksesta: kun urakoitsijat tekevät jopa 1 100 tuntia 18 viikossa, väsymys purkautuu työmaalla huonona käytöksenä. Vaikka asiaan on nyt puututtu johdon kanssa, Pihlajamaa piti ilmapiirin myrkyttymistä suurena huolenaiheena.

Kokous keskeytettiin klo 15.20.

Kokousta jatkettiin klo 16.00.

Tuire Autio (Helsinki-Uusimaa) kuvaili hallituksen leikkausten purevan kipeästi työntekijöiden arkeen ja nosti esiin erityisen haavoittuvina ryhminä pientä ansiosidonnaista saavat yksinhuoltajat, ikääntyvät työntekijät sekä pienten lasten äidit. Hän osoitti ristiriidan eläkejärjestelmän tavoitteiden ja työelämän todellisuuden välillä toteamalla, että vaikka töitä pitäisi tehdä 70-vuotiaaksi asti, ikärasismi iskee jo viisikymmppisiin, eikä muutosneuvotteluissa osa-aikaistetuille useinkaan löydy lisätöitä. Autio kertoi myös perhevapaalta palaavien äitien vaikeuksista sovittaa yhteen vuorotyö ja kallis päivähoidon, mikä on ajanut perheitä etsimään taloudellista apua jopa ulkopuolisilta järjestöiltä. Lopuksi hän ehdotti, että haastavan monikulttuurisuus käsitteen sijaan tulevaisuudessa alettaisiin puhua laajemmin työelämän tasa-arvosta.

Mikko Ruokonen (hallituksen jäsen, Helsinki-Uusimaa) käsitteli ”potkulakia”. Hän kertoi työnantajan vähätelleen lain merkitystä ja väittäneen, ettei se muuta arkea mitenkään. Ruokonen totesi, että tähän on tartuttava: jos laki ei kerran muuta mitään, on paikallisesti sovittava, että irtisanomiskynnys pysyy korkealla. Hän pohti, miten esimerkiksi ”painava syy” määritellään jatkossa ja riittääkö siihen pelkkä vahinko vai vaaditaanko tahallisuutta, sekä korosti tasapuolisen kohtelun tärkeyttä, jotta eri esihenkilöt eivät sovelle lakia kirjavasti. Puheensa lopuksi Ruokonen piti nuorisoslangia vilisevän osion, jossa kuuluivat termit kuten ”skibidi”, ”legit” ja ”no cap”. Hän kertoi tunteneensa itsensä ”setämieheksi” yrittäessään ymmärtää nuorten tavoittamista, mikä inspiroi häntä kokeilemaan tätä tavallisesta poikkeavaa tyyliä liiton markkinoimiseksi toteamalla puheessaan muun muassa, että *”PAM on niin goals”*.

Lea Lunden (Pirkanmaa) kyseenalaisti liiton päätöksen valtuuttaa ammattiosastot soittamaan jäsenmaksujaan rästissä oleville jäsenille. Hän piti menettelyä ongelmallisena tietosuojaan kannalta, sillä jäsenet liittyvät ensisijaisesti liittoon, joka on rekisterinpitäjä, eivätkä osastoon. Lunden kertoi soittokierroksen paljastaneen, että monet rästiläiset olivat nuoria kesätyöntekijöitä, joilla ei ollut tietoa mahdollisuudesta antaa työnantajan peria maksut suoraan palkasta. Hän kantoi huolta siitä, että tällaiset hallinnolliset lisätehtävät kuormittavat entisestään harvoja aktiiveja ja saattavat karkottaa potentiaaliset uudet toimijat johtokunnista työmäärän kasvaessa. Lopuksi Lunden totesi, että vaikka osastotoimintaa tehdään rakkaudesta lajiin, vapaaehtoistyö ei saa muuttua liiton palkattoman työn tekemiseksi.

Daniel Sewornu (Helsinki-Uusimaa) piti puheensa englanniksi ja ilmaisi huolensa liiton jäsenmäärien laskusta sekä maahanmuuttajien vaikeutuneesta tilanteesta hallituksen politiikan vuoksi. Hän kertoi tekevänsä yhteistyötä PAMin Helsinki-Uudenmaan aluetoimiston kanssa vierailemalla Omnian oppilaitoksessa rekrytoimassa maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita ja kertomassa heille liiton hyödyistä. Sewornu korosti, että maahanmuuttajat tarvitsevat liittoa erityisesti työsopimusasioissa, jotka vaikuttavat heidän oleskelulupiinsa, ja kannusti kaikkia pieniin tekoihin jäsenmäärän kasvattamiseksi.

Nita Kirjarinta (Helsinki-Uusimaa) kuvaili ”hybridityöntekijän” (myyjä-vartija) ja toi esiin huolensa luottamusmiehen jaksamisesta, kun kaikki energia kuluu työnantajan kanssa väentämiseen työntekijöiden auttamisen sijaan. Hän kertoi työnantajan hankaloittavan luottamusmiesten toimintaa, kieltäytyvän maksamasta matkakuluja työpaikkakäynneille ja jopa yrittävän savustaa aktiiveja ulos. Kirjarinta peräänkuulutti luottamusmiehille parempaa näkyvyyttä ja tukea, jotta he jaksaisivat hoitaa tehtävänsä ja jotta työnantajat ymmärtäisivät luottamusmiehen olevan samassa veneessä kehittämässä työpaikkaa, ei vastapuolella.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) kritisoi työelämän ”moraalirappeumaa”, jossa työnantajat kiertävät tietoisesti työehtosopimuksen pakottavia määräyksiä alihankinnan ja henkilöstöpalveluyritysten avulla. Hän mainitsi räikeänä esimerkkinä uuden yhtiön perustamisen tilanteessa, kun luottamusmies kieltäytyi hyväksymästä TESin vastaisia sopimuksia. Pakarinen kertoi myös edunvalvonnan onnistumisista, kuten SOL Henkilöstöpalveluiden tilanteen korjaamisesta. Hän kuitenkin vaati liitolta tiukempaa linjaa: jos työnantajaliitto ei saa jäsenyrityksiään lopettamaan sääntöjen kiertämistä, työehtosopimus on irtisanottava.

Toiminnanjohtaja **Heidi Lehikoinen** kiitti valtuustoa aktiivisesta keskustelusta ja palautti mieliin liiton rakenteen: PAM ry on ”yhdistysten yhdistys”, jonka edeltäjäliittojen ammattiosastot aikoinaan perustivat. Hän totesi, että vaikka osastot alun perin hoitivat esimerkiksi jäsenmaksujen keräämisen fyysisesti, työnjako on muovautunut sen mukaan,

missä tehtävät on milloinkin järkevintä toteuttaa. Lehtikoinen iloitsi siitä, että massiivinen urakka jäsenmaksurästien purkamisessa on saatu maaliin, ja tilanne on ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen ajan tasalla. Hän kiitti tästä liiton henkilökuntaa, joka hoiti noin 10 000 jäsenen massan, sekä niitä 26 ammattiosastoa, jotka lähtivät rästisoitto -kokeiluun mukaan tuoden siihen tärkeän lisäarvon.

Lehtikoinen toi myös pitkään odotettuja uutisia digitaalisista palveluista: toivottu PAM-sovellus tulee jäsenten käyttöön ensi vuonna osana laajempaa, vuoteen 2028 ulottuvaa järjestelmäuudistusta. Hän kertoi, että nykyiset vanhentuneet järjestelmät ovat estäneet joustavien jäsenmaksumallien käyttöönoton, sillä ilman automaatiota muutokset vaatisivat valtavasti lisää manuaalista työtä. Lopuksi hän otti kantaa jäsenmaksuihin ja totesi, että muiden liittojen esimerkit osoittavat hinnanlaskun tehottomaksi keinoksi: halvempi jäsenmaksu ei ole tuonut lisää jäseniä, vaan se on johtanut ainoastaan liittojen talouden ja toimintakyvyn heikkenemiseen. Hän päätti puheensa valamalla uskoa tulevaan onnistuneen rästityön innoittamana: *”Meidän vuori ei ole saavuttamaton. Meille halutaan vain uskotella niin.”*

Merkittiin kuulluksi puheenjohtaja Annika Rönni-Sällisen ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu, jotka toimivat päätöslausumavaliokunnan työn pohjana.

Puheenjohtajaksi vaihtui **Suvi Röntynen**. Kokousta jatkettiin kohdasta 9. Valtuustoaloitteista päättäminen.

Pöytäkirjan kohdissa 8. ja 9. puheenjohtajana toimi **Sami Viitasaari**.

8. Hallituksen yleisvarajäsenen valinta

Todettiin, että hallituksen yleisvarajäsen Melina Mäkelä on eronnut tehtävästään 11.8.2025 siirryttyään liittoon töihin. Ennen uuden hallituksen yleisvarajäsenen valintaa puheenjohtaja muistutti liittokokouksessa hyväksytystä ponnesta:

Liiton hallituksen varsinaisten jäsenten ja yleisvarajäsenten sekä valtuuston puheenjohtajien valinnoissa on huomioitu ammattiryhmittäinen sekä alueellinen tasapuolisuus sekä mahdollisimman monipuolisesti jäsenkunnan rakenne ja pamilisten toimialojen yritys rakenne. Liittokokous piti perusteltuna, että valtuusto kunnioittaa liittokokouksen näkemystä tasapuolisuudesta, mikäli joutuu toimikautensa kuluessa suorittamaan liiton sääntöjen määräämällä tavalla uudelleenvalintoja.

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Vaalivaliokunnan puheenjohtaja **Laura Lampinen** esitti hallituksen yleisvarajäseneksi Rusta Finlandin pääluottamusmies Katri Ranulaa (Lounais-Suomi).

Anni Hasunen (Lounais-Suomi) kannatti vaalivaliokunnan esitystä todeten, että Katri Ranula on toiminut kuuden vuoden ajan Rustan valtakunnallisena pääluottamusmiehenä omaten hyvät verkostot ja yhteistyötiedot. Lisäksi hän tekee yhteistyötä yli liittorajojen Turussa SAK:n paikallisjärjestössä.

Puheenjohtaja totesi, että hallituksen yleisvarajäseneksi on valittu Katri Ranula.

Ranula kukitettiin ja hän piti lyhyen kiitospuheen.

Puheenjohtaja totesi, että Katri Ranulan tilalle valtuuston varsinaiseksi jäseneksi nousee Monica King, mikäli hän ottaa tehtävän vastaan.

Kokouksessa Ranulan tilalle äänivaltaiseksi nousi yleisvarajäsen Minna Sahlberg.

9. Valtuustoaloitteista päättäminen

Todettiin, että valtuustolle on saapunut 15 aloitetta, joihin hallitus on laatinut lausunnot.

Siirryttiin käsittelemään aloitteet.

Id: 3245

Työehtosopimuksen kirjausta "kuolema ja hautajaiset" tarkennettava

Tausta ja perustelut:

Suomessa nykyisin vainajien tuhkausten osuus ylittää jo 60%. Käytännössä tämä siis tarkoittaa "kaksia hautajaistilaisuuksia". Ensin siunaustilaisuus, sitten myöhemmin uurnanlasku. Lähiomaisten surun keskellä on myös paljon viranomaisten vaatimaa paperityötä ja hautajaisjärjestelyjä. Kaupanalan työehtosopimuksessa (19& tilapäinen poissaolo, kohta 5 kuolema ja hautajaiset) mainitaan työntekijälle "pyrittävän" järjestämään mahdollisuus lyheen poissaoloon lähiomaisen kuoleman ja hautajaisten johdosta. On aika erikoista, että tällaisenkin surun keskellä voi joutua olemaan töissä ja vaikkakin henkilökohtaisesti en ole kuullut suoranaisesti estettävän poissaoloja kuolemantapausten johdosta niin kylläkin palkattomista päivistä, Tes kirjauksen tulkinnasta kylläkin.

Käytännössä on esim. annettu yksi palkallinen hautajaispäivä, mutta vainajan tuhkaustapauksissa uurnanlasku on ollut palkaton vapaapäivä. Surun keskellä ei työntekijän pitäisi joutua peräämään vielä omia oikeuksiaan liian lavean Tes-kirjauksen myötä.

Esitys:

Vaadin PAMia ryhtymään toimiin työehtosopimuksessa olevan "Työntekijälle pyritään järjestämään mahdollisuus lyheen poissaoloon lähiomaisen kuoleman ja hautajaisten johdosta" kohdan poistamisesta ja korvaamaan sen ehdottomasti annettavaksi palkalliseksi vapaaksi. Lisäksi kohdan kirjaukseen tulee vielä erikseen mainita "vainajan siunaustilaisuus ja mahdollinen uurnanlasku".

Aloitetta kannattaa PAM Raahen seudun osasto 093

Harri Juopperi, valtuuston jäsen

Hallituksen lausunto:

Kaupan työehtosopimuksen 19 § 5 mukaisesti:

Työntekijälle pyritään järjestämään mahdollisuus lyheen poissaoloon lähiomaisen kuoleman ja hautajaisten johdosta.

Lyhyellä poissaololla tarkoitetaan kuolemasta ja hautajaisista johtuviin järjestelyihin tarvittavaa aikaa. Poissaolon kestäessä lähiomaisen kuoleman johdosta yli päivän työntekijän on annettava työnantajan pyynnöstä etukäteen selvitys ajan tarpeesta. Lähiomaisen hautajaisista johtuvasta, yli päivän kestävästä ajan tarpeesta on annettava työnantajan pyynnöstä selvitys etukäteen.

Lähiomaisia ovat muun muassa puoliso, vanhemmat, iso- ja appivanhemmat, lapsi, sisar ja veli. Poissaolo ei vähennä ansioita.

Tes-kirjauksessa ei ole erikseen mainittu uurnan laskua, mutta PAMin pitkäaikaisen tulkinnan mukaisesti uurnanlasku katsotaan liittyvän hautajaisiin liittyviin järjestelyihin, käytännössä olevan osa hautajaisia. Nykyisen tes-kirjauksen sanamuodon mukaisen hautajaisista johtuvan järjestelyihin liittyvän ajan muodostavat siten hautajaiset (siunaustilaisuus) sekä uurnanlasku yhdessä.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaupan sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Sauli Isokoski (Keski-Suomi-Pohjanmaa) totesi aloitteen hyväksi ja asian tulleen menneen vuoden aikana hyvin henkilökohtaiseksi oman äidin menehtymisen myötä. Byrokratian määrä omaisille on valtava. Lainsäädäntöön pitäisi saada helpotusta.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaupan sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Id: 3246

Kielilisen palauttaminen kaupanalan työehtosopimukseen

Tausta ja perustelut:

Muutama vuosi sitten kaupan työehtosopimuksessa oli kielilisiä.

Meillä on vuosivuodelta enemmän ja enemmän ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä sekä asiakkaita. Mitä se vaatii? Kielitaitoa

Päivittäin käytettävät järjestelmät vaativat kielitaitoa, Woltin ja Foodoran ruokalahettien kanssa keskustelu vaatii kielitaitoa, ruokarobottien hallinta vaatii kielitaitoa.

Asiakaspalvelukin vaatii kielitaitoa.

Onko se liikaa vaadittu, että saisimme kielilisen takaisin työehtosopimukseen. Hyödyt

1. Motivaatio ja sitoutuminen: Kielilisiä voi lisätä työntekijöiden motivaatiota ja sitoutumista, kun he kokevat, että heidän kielitaitonsa arvostetaan ja palkitaan.
2. Monikielinen asiakaspalvelu: Työntekijät, jotka saavat kielilisiä, voivat tarjota asiakaspalvelua useammalla kielellä, mikä parantaa asiakastytyvyyttä ja laajentaa yrityksen asiakaskuntaa.
3. Koulutus ja kehitys: Kielilisiä voi kannustaa työntekijöitä kehittämään kielitaitoaan ja osallistumaan kielikursseille, mikä parantaa heidän ammatillista osaamistaan.
4. Kulttuurinen ymmärrys: Monikieliset työntekijät voivat auttaa yritystä ymmärtämään ja palvelemaan paremmin eri kulttuuritaustoista tulevia asiakkaita ja yhteistyökumppaneita.

Esitys:

PAM – liikealan Kuopion seudun osasto ry esittää toteutuksena: Kaupan alan palkkausjärjestelmän on muuttumassa lokakuussa 2026 ja se koskee kaikkia, joihin noudatetaan kaupan alan työehtosopimusta: myyjät, tukkumyyjät, somistajat, toimihenkilöt, logistiikkatyöntekijät. Tämä oli oiva paikka lisätä kielilisiä kyseisen muutoksen yhteyteen.

Jos edellä mainittu teksti olisi ollut Savoksi niin vain Savolaiset sen olisi ymmärtänyt. Kysynkin teiltä PAMin hallitus, valtuusto: Haluammeko me kielilisen takaisin? Kyllä me haluamme. Näillä sanoilla kohti sujuvampaa ja monikulttuurisempaa kaupanalaa.

025 PAM - liikealan Kuopion seudun osasto ry

Hallituksen lausunto:

Kaupan alalla jalkautetaan parhaillaan uutta työn vaativuuteen pohjautuvaa palkkausjärjestelmää, jonka piiriin tulee alan suurin ammattiryhmä eli myyjät 1.10.2026. Monilla alan työpaikoilla laaditaan ja tunnistetaan parhaillaan oman yrityksen eri tehtäväkuvauksia, joita lopulta sijoitellaan keskinäiseen vaativuusjärjestykseen ja peilataan työehtosopimuksen palkkataulukkoon. Kielitaito on keskeinen ja merkittävä osa joidenkin työtehtävien vaativuutta, mitä myös edellytetään kyseisessä tehtävässä suoriutumiseksi. Uuden palkkausjärjestelmän avulla työpaikoilla tuleekin uuden palkkausjärjestelmän kautta tunnistaa nämä tehtävät, joissa vieraan kielen osaamista tarvitaan ja huomioida kyseinen asia tehtävänkuvassa ja sen vaativuutta arvioitaessa.

Aikaisempi tes-määräys, jossa kielilisiä tunnistettiin omana erillisenä lisänä, poistettiin työehtosopimuksesta osana neuvotteluratkaisun kokonaisuutta. Kyseisen lisän poistolla rahoitettiin mm. B1 ja B2 sekä C1 ja C2 palkkaryhmien yhdistäminen palkkaryhmiksi B ja C mikä käytännössä nosti palkkoja myös niille, jotka eivät vanhaa kielilisiä saaneet. Lisäksi sovittiin, ettei kenenkään vanhaa kielilisiä saaneen palkka laskenut kielilisen poistamisen seurauksena.

Aloitteessa on hyvin perusteltu ja nostettu esiin niitä hyötyjä, joita vieraan kielen osaaminen parhaimmillaan työntekijöille, työyhteisölle ja yritykselle tuo. Onkin tärkeää, että myös kaupan alalla jatkossakin kannustetaan työntekijöitä kehittämään omaa osaamistaan ja luomaan urapolkuja, joita pitkin on mahdollista edetä vaativampiin työtehtäviin.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaupan sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaupan sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Id: 3247

Budjettilisäys lakkovahtien korvauksiin

Tausta ja perustelut:

Lakkojen aikaan usein on annettu ammattiosastojen toimesta lakkovahdeille erisuuruisia lahjakortteja korvaukseksi lakkovahtina toimimisesta. Järjestelmä on monille osastoille tuloihin nähden ylivoimaisen kallista. Liitolla on olemassa työtaistelurahasto, josta maksetaan lakkoavustuksia lakossa oleville PAMin jäsenille. Tästä rahastosta olisi hyvä korvata myös lakkovahtien palkkioita.

Esitys:

Esitän, että PAM - Palvelualojen liitto budjetoisi vuoden 2026 budjettiin 100 000 €, joka mahdollistaisi hankkia mahdollisten työtaistelutoimien aikana lakkovahdeille lahjakortteja hyvityksenä lakkovahtitoiminnasta. Kannattaa PAM - Pudasjärven os. 208.

Harri Juopperi, valtuuston jäsen

Hallituksen lausunto:

Aloitteessa esitetään ammattiosastojen lakkovahtikustannusten varaamista liiton vuoden 2026 talousarvioon. Lisäyksesitys tähän tarkoitukseen on 100 000 euroa.

PAMin järjestöpäätöksiin perustuvissa työtaisteluissa on yleistynyt tapa, että lakkovahdeille tehtävästä koituvia ruoka- ja matkakustannuksia korvataan lahjakorteilla, joiden suuruus on yleisimmin ollut 20 euroa/lakkovahtivuoro. Lahjakortin on maksanut jäsenen ammattiosasto ja ne on ilmoitettu verottajalle. Ammattiosastojen rooli lakkotoiminnassa perustuu sääntöihin ja PAMin lakko-ohjeistukseen, joissa todetaan ammattiosaston rooli toimia jäsenten työ- ja palkkaehtojen parantamiseksi sekä vastuu organisoida ja huoltaa lakkovahteja.

Viimevuosina lakkotoimia on PAMin aloilla nähty tavallista enemmän. Kuitenkin hieman pidemmällä tarkastelulla nähdään, että lakkotoimet ovat olleet poikkeustapahtumia ja ammattiosastojen vuosittaisen jäsenmaksupalautuksen pitäisi riittää lakkovahtien huoltamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Tämänhetkisen tiedon mukaan seuraava TES-neuvottelukierros olisi edessä vuonna 2028, joten ammattiosastoilla on myös mahdollisuus varautua tähän taloussuunnitelmissaan. Myös liiton on hyvä huomioida seuraava neuvottelukierros esim. budjetoidessaan pienten ammattiosastojen tukea, jotta voidaan tukea niitä ammattiosastoja, joilla ei ole resursseja hoitaa lakko-ohjeiden mukaisia tehtäviä.

Vuoden 2026 talousarviota laadittaessa on tiedossa, että Palvelualojen ammattiliiton kaikki työehtosopimukset ovat voimassa koko vuoden 2026 ajan. Vuoden 2026 talousarvioon ei ole tarvetta budjetoida työtaisteluavustuksia, koska budjettivuoden aikana ei ole odotettavissa laajoja liiton järjestöpäätöksiin perustuvia työtaisteluja.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Id: 3248**Avoimien työvuorojen täyttämättä jättäminen**

Tausta ja perustelut:

Kesän 2025 ongelma on ollut, että kaikkia työvuoroja ei ole täytetty, kun työvuorolistat on julkaistu. Työnantaja olettaa, että sen päivän työvuorossa olevat työntekijät joustavat ja venyvät ja tekevät puuttuvan työntekijän työtehtäviä. Tämä kuormittaa kyseisissä vuoroissa olevia työntekijöitä.

Esitys:

Osoittamattomia työvuoroja ei saisi olla työvuorolistoissa. Työvuorolistat tulee olla valmis kun se julkaistaan, jokaiseen työvuoroon pitää olla nimetty työntekijä. Yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä työehtosopimusneuvotteluissa työnantajan kanssa PAMin pitää ottaa tämä asia esiin. Palvelualoilla ei voida tehdä koko ajan työtä alimitoituksella.

702 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto ry

Hallituksen lausunto:

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevan työehtosopimuksen mukaan työvuorolista on laadittava etukäteen niin, että se asetetaan työntekijöiden nähtäville ilmoitustaululle tai muuhun vastaavaan paikkaan vähintään viikkoa ennen kolmiviikkoisjakson alkamista, ellei työpaikkakohtaisesti 30 §:n mukaisesti toisin sovita. Työpaikkakohtaisesti voidaan sopia ilmoitusajan lyhentämisestä, mutta työvuorolista tulee aina laatia kolmiviikkoisjaksottain.

Työvuorolistaa ei saa muuttaa ilman työntekijän ja työnantajan suostumusta. Työntekijällä on siis oikeus luottaa laadittuun työvuorolistaan ja suunnitella esimerkiksi omaa vapaa-aikaansa tämän pohjalta, eikä työntekijällä ole velvollisuutta muuttaa vapaapäiviänsä taikka jatkaa sovittua työvuoroansa.

Lisäksi on huomioitava, että Työturvallisuuslain (738/2002) 25 § Työn kuormitustekijöiden välttäminen ja vähentäminen edellyttää työnantajaa ryhtymään toimiin kuormitustekijöiden selvittämiseksi ja sekä vaaran välttämiseksi tai vähentämiseksi, jos työntekijän todetaan työssään kuormittuvan hänen terveyttään vaarantavalla tavalla.

Työpaikoilla tulisi tuoda esille, että aloitteessa mainittu alimiehityksestä johtuvat ja siitä seuraavat epäkohdat koetaan kuormittavaksi ja tätä kautta työnantajan olisi aloitettava toimenpiteet sen poistamiseksi tai vähentämiseksi.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Id: 3249**Esihenkilöasemassa olevien henkilöiden sitouttaminen ammattiliittoon**

Tausta ja perustelut:

Haasteena palvelualoilla on esihenkilöiden aktivoituminen ja sitouttaminen ammattiliittoon sekä ammattiosastoon. Esihenkilöt kokevat olevansa työnantajan ja työntekijän välissä ja näin ollen eivät koe ammattiliittoa läheiseksi.

Esitys:

PAMin tullee markkinoinnissa huomioida myös esihenkilöasemassa olevia henkilöitä. Esimerkiksi suunnata markkinointia suoraan esihenkilöille sekä tehdä jäsenhankintamateriaalia työpaikkakierroksille. Esihenkilötyön kehittämiseen toivotaan liiton taholta koulutusta/kurssia.

702 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto ry

Hallituksen lausunto:

PAM neuvottelee työehtosopimukset esihenkilöiden osalta matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluiden sekä kaupan aloilla. Esihenkilöille suunnatussa viestinnässä voimme korostaa aiempaa selkeämmin, miksi on tärkeä kuulua liittoon, joka neuvottelee TESin. Mitä

useampi esihenkilö kuuluu PAMIin sitä vahvempi neuvotteluvoima meillä on myös esihenkilöiden TESin puolustamisessa ja kehittämisessä.

PAM tarjoaa esihenkilöille myös muita konkreettisia etuja, kuten koulutuksia. Esihenkilötyön kehittämiseen tarjolla on vuosittain koulutuksia, jotka käsittelevät mm. luottamushenkilötyötä, työhyvinvointia ja monipuolista ammatillista osaamisen kehittämistä. Osan koulutuksista järjestämme itse ja osan yhteistyökumppanien kanssa. Tätä linjaa aiomme jatkaa myös tulevina vuosina. Hyvänä esimerkkinä kaikille yksityisille palvelualoille soveltuva lähiesihenkilön ammattitutkinto, jonka toteutamme seuraavaksi vuonna 2026 yhteistyössä Rastor-Instituutin kanssa. Myös PAMin tarjoama henkilökohtainen uravalmennus voi olla esihenkilöihin vetoava etu. Toisaalta myös muut PAMin palvelut, kuten työsuhdeneuvonta, ovat merkittäviä esihenkilöille turvaa tuovia etuja.

PAM kehittää esihenkilöviestintää ja markkinointia yhä vaikuttavampaan suuntaan jäsenhankinnan näkökulma huomioiden sekä tukee esihenkilöjäsenten ammatillista kehitystä. Voimme entistä vahvemmin korostaa erityisesti esihenkilöille suunnattuja hyötyjä. Tavoitteena palvelualojen esihenkilöiden voimakkaampi sitoutuminen PAMIin ja jäsenpotentiaalin toteutuminen.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Id: 3250

Tiiminvetäjien palkkataulukoiden sekä työnkuvausten selkeyttäminen

Tausta ja perustelut:

Työnantajat ovat luoneet uuden työnimikkeen; tiiminvetäjät. Heidän vastuut eivät ole yhtä laajat kuin osastopäällikön, mutta he ovat kuitenkin vuorovastuussa ja näin ollen vastuussa myös työvuoron päätyttyäkin. Tiiminvetäjät kuuluvat esihenkilöiden työehtosopimukseen, mutta heidän työnimikettä ei lue työehtosopimuksessa.

Esitys:

Esihenkilöiden työehtosopimukseen on seuraavalla työehtosopimuskierröksellä lisättävä tiiminvetäjien nimike.

702 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto ry

Hallituksen lausunto:

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevan esihenkilöiden työehtosopimuksen palkkausjärjestelmä perustuu tällä hetkellä nimikkeistöön sekä on hyvin alkoholisidonnainen, jonka johdosta palkan suuruuteen vaikuttaa mm. anniskellaanko työpaikalla yli 5.5 tilavuusprosenttisia alkoholijuomia vai ei.

Uusia nimikkeitä voidaan työehtosopimukseen lisätä, poistaa tai muuttaa työehtosopimusneuvotteluissa ja näin on pyritty vuosien varrella myös tekemään. Erilaisia nimikkeitä syntyy kuitenkin ajan kuluessa lisää ja kaikkia nimikkeitä ei koskaan saada työehtosopimukseen lisättyä.

Vaikka työehtosopimuksessa ei olisi suoraan nimikettä (kuten tiiminvetäjä), niin viime kädessä varsinaiset työtehtävät sekä mahdollinen työpaikassa asiakkaille anniskeltavien alkoholijuomien tilavuusprosentit ratkaisevat vähimmäispalkan muodostumisen, ei mahdollinen nimike. Jos esimerkiksi käytännössä työtehtävät olisivat vuoropäällikön tehtäviä, niin palkan tulisi olla vähintään työehtosopimuksen vuoropäällikön (palkkaryhmä 1 tai 3, riippuen anniskelusta) mukainen, vaikka esihenkilön nimike olisikin ”tiiminvetäjä”.

Kevään 2025 työehtosopimusratkaisun osana sovittiin liittojen välisestä palkkausjärjestelmätyöryhmästä. Työryhmän tavoitteena on valmistella alan palkkaperusteiden muuttamista siten, että palkat määräytyisivät nykyistä vahvemmin työn vaativuuden perusteella, eikä nimikkeistöjä enää tarvittaisi palkkausjärjestelmässä.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluiden (työntekijät ja esihenkilöt) sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluiden (työntekijät ja esihenkilöt) sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Id: 3251

Huoli vammaistyöntekijöiden asemasta pamilaisilla aloilla

Tausta ja perustelut:

Suomi ratifioi YK:n vammaisten yleissopimuksen vuonna 2016, joka antaa raamit vammaisten henkilöiden työllistämiseen ja oikeuteen asianmukaiseen palkkaan. Sanna Marinin hallituksen aikana perustettiin työkanava, joka keskittyi työllistämään vammaisia henkilöitä, jonka Petteri Orpon hallitus lopetti. Tällä hetkellä ei ole räätälöityä instanssia heidän rekrytoimiseen työpaikoille.

Esitys:

Haluamme PAMin ottavan tämän asian yhteiskunnalliseen keskusteluun ja tuomaan asiaa esiin liiton koulutuksissa sekä keskusteluissa työnantajapuolen kanssa.

702 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto ry

Hallituksen lausunto:

Työkanava Oy perustettiin vuonna 2022. Tämän valtion erityistehtäväyhtiön tarkoitus oli työllistää kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia osatyökykyisiä. Petteri Orpon hallitus lakkautti Työkanavan toiminnan vuoden 2025 alusta alkaen.

PAM pitää tärkeänä, että yhteiskunnallista keskustelua osatyökykyisten ja vammaisten henkilöiden työllistymisen edistämisestä jatketaan ja että valtion vastuu tässä säilyy. Työllisyyspolitiikan keinovalikoimaan tarvitaan pitkäjänteisiä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon erilaiset työkyvyn muodot, työn muokkaamisen mahdollisuudet ja tuetun työllistymisen mallit.

Vuoden 2025 alussa voimaan tullut uusi vammaispalvelulaki vahvistaa vammaisten henkilöiden oikeutta osallisuuteen ja itsenäiseen elämään. Vaikka laki ei suoraan sääntelee

työllistymistä, se tukee heidän mahdollisuuksiaan osallistua yhteiskuntaan ja hakea työtä. Työllistymisen tueksi työllisyyspalveluissa on tarjolla esimerkiksi työkykykoordinaattorien ja työhönvalmentajien palveluita, jotka voivat auttaa sopivien ratkaisujen ja työpaikkojen löytämisessä sekä työssä pysymisen tukemisessa.

Työnantajille suunnattuja tukimuotoja ovat muun muassa palkkatuki tilanteissa, joissa henkilön työkyky on alentunut, sekä työolosuhteiden järjestelytuki, joka voi kattaa esimerkiksi esteettömyysmuutoksia tai työvälinehankintoja. Kuntien käytännöt ja resurssit vaihtelevat kuitenkin merkittävästi, ja nykyinen hallitus on heikentänyt palkkatuen ehtoja. Samalla monien vammaisjärjestöjen tarjoamat työllistymisen tukipalvelut ovat vaarassa supistua rahoitusleikkausten myötä. Myös kuntouttava työtoiminta on joillekin väylä kohti työllistymistä, mutta käytännössä siirtyä palkkatyöhön on usein vaikea.

Vammaisten henkilöiden työllistymisen esteet eivät liity vain lainsäädäntöön ja palveluihin, vaan myös asenteisiin. Yksityisellä sektorilla tulospaineet ja työn tuottavuuteen liittyvät odotukset voivat heikentää halua palkata osatyökykyisiä, vaikka tukimuotoja olisi tarjolla. Työelämässä tarvitaan laajaa asennemuutosta, jossa monimuotoisuus nähdään voimavarana ja yhdenvertaisuus aidosti toteutuu myös työllistymisen mahdollisuuksissa.

Työelämän monimuotoisuus on yksi PAMin koulutusten läpileikkaavia teemoja. Osatyökykyisten aseman kehittäminen työelämässä ja osana työyhteisöä on luottamushenkilön perustyötä, mikä huomioidaan liiton perus- ja jatkokursseilla. Lisäksi käsittelemme kursseilla monimuotoisen työelämän haasteita ja mahdollisuuksia mm. neuvottelutaidon, työhyvinvoinnin ja paikallisen sopimisen näkökulmista. Teema tulee olemaan ajankohtainen osa koulutussuunnittelua myös tulevana vuosina.

PAM nostaa aktiivisesti esiin työelämän saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta työmarkkinapolitiikan foorumeilla sekä yhteistoiminnassa työnantajaliittojen ja SAK:n kanssa. PAM pitää tärkeänä, että kaikille annetaan todellinen mahdollisuus työllistyä ja osallistua yhteiskunnan rakentamiseen. Teema tulee olemaan ajankohtainen myös liiton vaikuttamistyössä tulevana vuosina.

PAM jatkaa työtä vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden työllistymisen ja yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi. Liitto huomioi teeman koulutuksissaan ja viestinnässään jatkossakin sekä vaikuttaa aktiivisesti työmarkkinapolitiikassa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa sen puolesta, että valtion ja työnantajien vastuuta osatyökykyisten työllistämisestä vahvistetaan.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Id: 3252

Aloite jäsenmaksupalautteen kannusteosan päivitykseen

Tausta ja perustelut:

Ammattiosaston jäsenten jäsenmaksun perusosan palauttamiseksi osastojen on vuosittain toukokuun loppuun mennessä toimitettava lähimpään aluetoimistoon toimintakertomus, tilinpäästäsiakirjat ja tilintarkastuskertomus viimeksi kuluneelta toimintavuodelta sekä ilmoitettava toimihenkilöistään.

Ammattiosastoille maksetaan tällä hetkellä jäsenmaksuista takaisin 11 %, koostuen kahdesta erillisestä osasta.

Suora lainaus ammattiosastojen Howspace sivuilta nykyisestä palautusmallista.

1. Perusosaan, joka on 2 % ja jonka osasto saa kun toimittaa liitolle:

- toimihenkilöilmoituksen
- edellisen vuoden toimintakertomuksen ja
- tilinpäätösasiakirjat (tulos- ja taselaskelma sekä mahdolliset liitetiedosto).
- tilin-/toiminnantarkastuskertomuksen

2. Kannusteosaan, joka on 9 % ja jonka osasto saa palauttamalla

kannusteosaraportin ja tehtyään vuoden aikana seuraavat toiminnot:

1. uuden jäsenen vastaanottaminen jollain konkreettisella, henkilökohtaisella tavalla ja vähintään yksi tilaisuus* osaston jäsenille

2. yhteydenotto uuteen luottamushenkilöön, kun tieto valinnasta on tullut sekä yksi tilaisuus* osaston jäsenille, jotka toimivat luottamushenkilönä

3. vähintään yksi jäsenhankintaan liittyvä toimi, jonka osasto voi itse valita

seuraavista: jäsenhankintakampanja, jalkautuminen työpaikoille tai

jäsenhankintasuunnitelman laatiminen

4. vähintään yksi järjestämistoimenpide, jonka osasto voi itse valita seuraavista:

valmistuvien opiskelijajäsenten kontaktointi puhelimitse tavoitteena jäsenyyden päivitys,

osaston työpaikkojen kartoitus (mitä ne ovat, järjestäytymisaste, lmh-tilanne) ja kontaktointi tai työpaikkatilaisuuden järjestäminen

Kannusteosaraportin tulee sisältää tiedot osaston toiminnasta kuluvaa vuotta edeltävältä vuodelta. Kaikki neljä kohtaa tulee olla suoritettuina. Lainaus päättyy.

Alueella oleviin PAM järjestämiin tapahtumiin tulee nykyään vähemmän ja vähemmän osallistujia alueen omista osastoista. Moni aluetoimisto joutuu moneen kertaan muistuttamaan ja lähes kerjäämään väkeä osallistumaan.

Tapahtumissa on tämän johdosta yleensä vain kourallinen samoja ammattiosastoja ja niiden hallituksen jäseniä.

Tällä toimella saataisiin myös pienempiä ei-aktiivisia osastoja, joilla ei ole käytännössä lainkaan toimintaa, liittymään muihin alakohtaisiin osastoihin jotta jäsenet eivät jää ilman ammattiosastoa.

Esitys:

Pam 705 Hotelli- ja ravintola-alan Tampereen osasto ry esittää, että kannusteosaa päivitetään ja siihen lisätään vaatimus ammattiosaston johtokunnan aktiivisuudesta. Ehdotus uudeksi malliksi:

1. Perusosaan, joka on 2 % kuten tälläkin hetkellä

2. Kannusteosiin, joka on yhteensä 10 %, seuraavalla jaolla:

1. uuden jäsenen vastaanottaminen jollain konkreettisella, henkilökohtaisella tavalla ja vähintään yksi tilaisuus* osaston jäsenille, 1 %

2. yhteydenotto uuteen luottamushenkilöön, kun tieto valinnasta on tullut sekä yksi tilaisuus* osaston jäsenille, jotka toimivat luottamushenkilönä, 2 %

3. vähintään yksi jäsenhankintaan liittyvä toimi, jonka osasto voi itse valita

seuraavista: jäsenhankintakampanja, jalkautuminen työpaikoille tai

jäsenhankintasuunnitelman laatiminen, 2 %

4. vähintään yksi järjestämistoimenpide, jonka osasto voi itse valita seuraavista:

valmistuvien opiskelijajäsenten kontaktointi puhelimitse tavoitteena jäsenyyden päivitys,

osaston työpaikkojen kartoitus (mitä ne ovat, järjestäytymisaste, lmh-tilanne) ja kontaktointi tai työpaikkatilaisuuden järjestäminen, 2 %

5. Vähintään yksi PAM aluetoimiston järjestämä tapahtuma jossa

ammattiosaston johtokunnasta on paikalla vähintään 1 (yksi) henkilö, 3 %

Yhteensä jäsenmaksupalaute on täysimääräisenä 12 %.

Tällä lisäyksellä saataisiin aktivoitua ammattiosastoja paremmin yhteiseen tekemiseen ja toimitaan sekä nostamaan paremmin kaikkien ammattiosaston jäsenten asioita esille.

705 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Tampereen osasto ry

Hallituksen lausunto:

Aloitteessa esitetään, että osastopalautteen kannusteosan määrää korotetaan nykyisestä 9 prosentista 10 prosenttiin sekä lisättäisiin uusi kannusteosan toimenpide, jossa vähintään yhden johtokunnan jäsenen tulisi osallistua PAMin aluetoimiston järjestämään tilaisuuteen. Näiden lisäksi esitetään kannusteosan perusteisiin sellaista muutosta, että kannusteosan jäsenmaksupalautetta voitaisiin myöntää porrastetusti yksittäisten toimenpiteiden perusteella.

Liitto tilittää vuosittain 11 prosenttia jäsenmaksuista takaisin ammattiosastoille jäsenmaksupalautuksena, mikäli osastopalautteen kriteerit täyttyvät. Palautuksen määrä voi vaihdella seuraavasti:

- 0 %, jos perusosan asiakirjoja ei ole toimitettu.
- 2 %, jos perusosan asiakirjat on toimitettu, mutta kannusteosan toimenpiteet puuttuvat.
- 11 %, jos kaikki perus- ja kannusteosan toimenpiteet on toteutettu.

Suurin osa osastoista täyttää nämä kriteerit ja saa täyden palautuksen.

Aloitteessa esitetyn porrastusmallin käytännön toteutus olisi monimutkaista ja se olisi hallinnollisesti raskas. Lisäksi se heikentäisi kannusteosan alkuperäistä tarkoitusta: ohjata osastoja toteuttamaan yhteneväisesti toimenpiteitä, jotta kaikki jäsenet saavat tietyt samat palvelut riippumatta siitä minkä osaston jäsen on. Myös strategian tavoitteisiin pääsemiseksi on tärkeää, että kaikki osastot ovat mukana toteuttamassa toimenpiteitä etenkin jäsenmäärän kasvattamiseksi, jäsenpidon parantamiseksi ja aktiivien määrän nostamiseksi. Ammattiosastoilla on keskeinen rooli liiton toiminnassa. Liiton jäsenet kuuluvat ammattiosastoihin, ja osastojen toiminta vaikuttaa merkittävästi siihen, millaisena jäsen kokee Palvelualojen ammattiliiton. Ammattiosaston aktiivinen ja osallistava toiminta edistää myönteistä jäsenkokemusta sekä tukee jäsenpitoa.

Aloitteessa esitettiin myös uutta kannusteosan toimenpidettä, jossa vähintään yhden johtokunnan jäsenen tulisi osallistua PAMin aluetoimiston järjestämään tilaisuuteen. Tämä ei suoranaisesti edistä osaston aktiivista toimintaa jäsenten suuntaan tai tue liiton strategisia tavoitteita. On kuitenkin tunnistettava, että osallistuminen alueellisiin tapahtumiin on tärkeää verkostoitumisen, ajankohtaisen tiedon saannin ja yhteistyön vahvistamiseksi.

Hallitus lausuu, että osastojen toiminnan kannalta osastopalautteen kannusteosaan vaikuttavat toimenpiteet ovat tärkeä toteuttaa kokonaisuudessaan. Vuodelle 2026 hallitus on valmistellut muutoksia jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteisiin.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Id: 3253

Alle 12-vuotiaan sairaan lapsen hoitaminen palkallisesti kaikille sopimusaloille

Tausta ja perustelut:

Nykyisin työntekijät saavat jäädä kotiin hoitamaan alle 10-vuotiaasta äkillisesti sairastunutta lasta palkallisesti 1–3 kalenteripäivää. Mitä tehdä perheen 10–11-vuotiaiden lasten kanssa? 10–11-vuotias lapsi on todella pieni vielä ja tarvitsee sairastuessaan tutun huoltajan häntä hoitamaan. Aina ei ole käytettävissä isovanhempia avuksi tai taloudellista mahdollisuutta jäädä palkattomalle enintään 4 työpäivän hoitovapaalle, josta ei saa Kelaltakaan tukea. Jatkossa ikäraja palkallisesta vapaasta äkillisesti sairaan lapsen hoitamisesta pitää nousta 12 vuoteen kaikilla PAMin neuvottelemilla sopimusaloilla.

Jo 1.2.2018 alkaen hyvinvointialueilla ja kunta-alalla työskentelevä vanhempi on voinut jäädä hoitamaan alle 12-vuotiaasta lasta. Tämä muutos täytyy saada myös PAMilaisille aloille.

Esitys:

Ammattiosasto PAM-Etelä-Pohjanmaan osasto ry esittää, että PAM ryhtyy toimenpiteisiin, että kaikkien sopimusalojen työehtosopimuksiin tehdään muutos, että alle 12-vuotiaasta äkillisesti sairastunutta lasta voi jäädä palkallisesti hoitamaan 1–3 kalenteripäivää.

031 PAM - Etelä-Pohjanmaan osasto ry

Hallituksen lausunto:

Suomen laissa ei määritellä, milloin lapsen voi jättää yksin kotiin. Mannerheimin Lastensuojeluliiton suositusten mukaan 11–12-vuotiaan lapsen voi jättää yksin vain lyhyeksi ajaksi. Kun kyseessä on sairas lapsi, on perusteltua, että vanhemmalla olisi oikeus jäädä kotiin lasta hoitamaan.

Kunta-alan yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa (KVTES) on saatu sovittua sairaan lapsen hoito alle 12-vuotiaalle lapselle. Yksityisen sektorin työehtosopimuksissa ei tällaista oikeutta pääsääntöisesti ole sovittu ja myös PAMin työehtosopimuksissa määräys koskee alle 10-vuotiaasta sairastunutta lasta.

Ikärajan nostamista on aikaisemminkin esitetty työehtosopimusneuvotteluissa siinä onnistumatta. Aloite on perusteltu ja tarvitsee tuekseen laajaa yhteiskunnallista keskustelua sekä tiivistä yhteistyötä niin palkansaajakeskusjärjestöjen ja ammattiliittojen välillä kuin PAMin sopimusalojen kesken.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaikkien sopimusaloimikuntien käsiteltäväksi.

Milla Sundell (Häme-Kaakkois-Suomi) kertoi kannattavansa aloitetta todeten aiheen tärkeäksi. Vanhemmilla on vastuu lapsesta aina 18 ikävuoteen asti. Monessa perheessä tulee tukalia tilanteita, kun joudutaan puntaroimaan, otetaanko palkatonta vapaata, joka tekee ison loven lompakkoon, vai jätetäänkö esimerkiksi 11-vuotias sairas lapsi yksin kotiin. Nyt työnantajilla olisi mahdollisuus osoittaa, haluavatko olla mukana työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisessa. Valitettavan usein konkreettiset teot jäävät vain puheiksi. Myös PAMin täytyy edistää asiaa tulevilla tes-neuvotteluilla.

Katri Ranula (Lounais-Suomi) kertoi kannattavansa aloitetta ja halusi vielä lisätä, että mikäli lapsi on vammainen, on 12 vuotta erittäin perusteltu ikäraja sairaan lapsen hoitamiseksi.

Petri Leskelä (Helsinki-Uusimaa) totesi aloitteen olevan hyvä ja kertoi, että lapsen sairastuessa käytetään hyvin paljon omailmoitusta. Työntäjät käyttävät hyödyksi 30 päivän sairauden uusiutumisen sääntöä todeten, että esimerkiksi korvatulehdus on sama sairaus kuin flunssa. Näin ei saisi toimia. Jokainen sairaus pitäisi olla uusi oma sairautensa.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaikkien sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Id: 3254

Työelämätiedotuksen laajentaminen

Tausta ja perustelut:

PAMn pitää vaikuttaa lainsäädäntöön siten että yrittäjyyskasvatuksen rinnalle tulee opetussuunnitelmaan myös työelämäkasvatusta/tiedotusta. Näin tietous ammattiliittojen roolista työelämässä sekä yhteiskunnan kehittäjänä tulee tasapuolisesti kaikille opiskelijoille. Tällä hetkellä työelämätiedotusta ja ammattiliittojen toimintaa esitellään pääasiassa ammatillisissa oppilaitoksissa. Lukio-opiskelijat jäävät usein vaille tietoa työelämän pelisäännöistä, työsuhteiden ehdoista, työehtosopimuksista ja työntekijöiden oikeuksista. Tämä asettaa nuoret eriarvoiseen asemaan riippuen heidän koulutuspolustaan. Monet lukiolaiset tekevät töitä opintojen ohella tai siirtyvät työelämään ennen korkeakouluopintoja. On tärkeää, että heillä on riittävä ymmärrys oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan työntekijöinä. Lisäksi tieto ammattiliittojen merkityksestä ja toiminnasta voi auttaa nuoria tekemään tietoisia valintoja työelämässä ja vahvistaa järjestäytymisastetta tulevaisuudessa, joka taas takaa paremmat neuvottelumahdollisuudet ammattiliitoille. Kouluissa on vahva yrittäjyysopetus mutta työelämäkasvatus / tiedotus on olematonta. Yläasteelta seuraavan opintajonoon siirtyvillä ei ole faktaan perustuvaa tietoa ammattiliittojen roolista yhteiskunnassa nykypäivänä, ja nykyisellään lukiosta valmistuneiden tietous on myös heikkoa.

Esitys:

Ammattiosasto PAM Porvoon seudun osasto ry 188 esittää että PAM ryhtyy toimenpiteisiin muiden ammattiliittojen ja opiskelijajärjestöjen kanssa, jotta työelämätiedotus saadaan osaksi kansallista opetussuunnitelmaa niin että se kattaa kaikki oppivelvollisuuden piirissä olevat huomioiden myös maahanmuuttaneet aikuisopiskelijat. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi vierailuluentoja, oppimateriaalien sekä verkkokurssien muodossa.

Aloitetta ovat kannattaneet seuraavat osastot: PAM Osuustoiminnan ammattilaiset ry 002, palvelualan Pirkanmaan ammattiosasto Pamina ry 003, Liikealan Vaasan seudun osasto- PAM ry 005, Keskolaisten ammattiosasto ry 007, Kouvolan seudun osasto ry 015, Liikealan Lappeenrannan osasto ry 020, Liikealan Pohjois-Karjalan osasto ry 022, Liikealan Kuopion seudun osasto ry 025, Helsingin varastotyöntekijät ry 036, PAM Liikealan Keski-Suomen osasto ry 043, PAM Lahden seudun osasto ry 062, PAM Liikealan Turun seudun osasto ry 069, PAM palvelualojen Kankaanpään osasto ry 132, Satakunnan Kiinteistötyöntekijät ry 505.

188 PAM - Porvoon seudun osasto - PAM - Borgånejdens avdelning ry

Hallituksen lausunto:

Esityksessä toivotaan kansallisiin opetussuunnitelmiin yrittäjäkasvatuksen rinnalle

työelämätiedotusta sekä esitetään työelämätiedotuksen laajentamista kaikille oppivelvollisille, myös lukioihin ja maahanmuuttaneisiin aikuisopiskelijoihin.

PAM pitää asiaa esillä vaikuttamistoiminnassaan jo nyt. Kun liitto on lausunut esimerkiksi peruskoulun opetussuunnitelman muutoksista tai ammatillisten tutkintojen perusteista, on esiin nostettu myös tarve laajemmalle työelämätietoudelle ja palkansaajan kannalta olennaisille taidoille, joita aloitteessa toivotaan. Lisäksi on varmistettu, että myös SAK pitää omissa lausunnoissaan ja vaikuttamistyössään asiaa esillä.

Resurssisysteistä työelämätiedotuksessa on päätetty keskittyä ammatillisiin oppilaitoksiin. Lukioihin tai peruskouluihin laajentaminen ei nykyisillä resursseilla ole realistista, mutta työelämätaitojen lisäämistä opetussuunnitelmiin pidetään jatkossakin esillä PAMin vaikuttamistoiminnassa.

Vastuu peruskoulujen ja lukioiden työelämätiedotuksesta on annettu ennen kaikkea SAK:lle. SAK järjestää mm. säännöllisiä tapaamisia lukion opinto-ohjaajien kanssa ja osallistuu esimerkiksi Yrityskyliin, joiden kautta tuodaan työelämätietoutta peruskoululaisille.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Laura Lampinen (Helsinki-Uusimaa) kiitti hallitusta lausunnostaan aloitteeseen, mutta samalla kritisoi, että aloite jää tällaisenaan ns. paperille. PAM tekee tärkeää vaikuttamistyötä, mutta se ei tuo kentälle ja arkeen vaikuttavuutta. Tarvitaan lisää luovia ideoita. Tarvitaan PAMin tuottamaa materiaalia, jota paikalliset aktiivit ja ammattiosastot voisivat jakaa suoraan lukioihin, kesän kynnyksellä lukiolaisille suunnattua materiaalia kesätyön aikaiseen jäsenyyteen, somesisältöä muillekin kuin ammattikoululaisille sekä liitosta, kesätöistä ja luottamushenkilöistä kertovaa materiaalia peruskoulusta pääseville. Lampinen toivoi, että hallitus ottaa ”koppia” ideoista.

Milla Sundell (Häme-Kaakkois-Suomi) totesi aloitteen hyväksi. Peruskoulussa opetussuunnitelmaan tulisi sisällyttää yrittäjyyskasvatuksen rinnalle palkkatyöläisyys. Aloitteessa on oivallisesti nostettu esiin lukiolaiset, jotka jäävät paitsi työelämätiedotuksesta. He lähtevät usein miten juuri palvelualoille kesätöihin lähes ummikkoina.

Lotta Alaye (Pirkanmaa) totesi aloitteen olevan tärkeä. Hän kertoi olleensa eilen 25.11. PAMin ständillä Studia -messuilla, jossa valtaosa oli lukiolaisia ja viime kesänä palvelualoilla kesätöissä. Vain pieni osa tiesi mikä on Palvelualojen ammattiliitto ja miksi siihen kannattaisi liittyä. Hasunen toivoi, että aloitteen asiaa lähdetään edistämään PAMissa, eikä sysätä sitä vain SAK:n harteille.

Järjestöjohtaja Risto Kalliorinne totesi aloitteen tärkeäksi. Hän kertoi PAMin opiskelijajäsenten määrän ylittäneen marraskuussa 15 000 määrän. Viimeksi samoissa lukemissa ollaan ollut vuonna 2019. Jäsenhankinnan eteen on tehty valtavasti työtä ja mm. ammattioppilaitoksissa tehty työelämätiedotus on tuottanut hyvää tulosta.

Kalliorinne kertoi, että viime kesän kesätyöjäsenyysskampanjassa ei valitettavasti onnistuttu. Ongelma oli se, että kesäaikaan liiton toiminta hiljenee liiton työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kesälomien takia ja luonnollisesti tällöin myös jäsenhankinta taukoaa. Liitossa selvitetään kesätyöjäsenyyden markkinointia kumppanien avustamana ensi kesänä.

Kalliorinne totesi, että SAK hoitaa työelämätiedotuksen esimerkiksi lukioissa ja oppilaitoksissa, joihin liiton resurssit eivät riitä. SAK:n 26 eri kielellä julkaiseman Työelämän pelisäännöt -oppaan voi ladata verkossa maksutta. Materiaalia on mennyt 305 peruskouluun, 438 ammatilliseen oppilaitokseen, 66 lukioon, 74 työpajaan ja 58 oppilaitokseen. Verkossa on myös Työelämän pelisäännöt -peli, jota on tähän mennessä ladattu peräti 25 000 kertaa.

Lopuksi Kalliorinne kiitti Laura Lampista hyvistä ideoista nuorten työelämätiedotukseen ja jäsenhankintaan.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Id: 3255

Palkankorotusten voimaantulon aikaistaminen

Tausta ja perustelut:

Nykykäytännössä palkankorotukset ovat astuneet voimaan vasta syksyllä, mikä siirtää työntekijöiden ostovoiman parantumista useilla kuukausilla. Tämä heikentää alan työntekijöiden toimeentuloa erityisesti aikana, jolloin elinkustannukset nousevat jatkuvasti. Aikaistamalla korotukset kevääseen työntekijät saisivat kohtuullisemman ja oikeudenmukaisemman hyödyn neuvottelutuloksista, ja samalla alan houkuttelevuus työnantajana vahvistuisi.

Esitys:

Ammattiosasto 727 esittää, että työehtosopimuksessa sovitut yleiskorotukset astuvat voimaan välittömästi neuvottelukierroksen jälkeen, kuitenkin viimeistään toukokuun alusta.

727 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Mikkelin osasto ry

Hallituksen lausunto:

Työehtosopimusneuvotteluissa sovitut palkankorotukset sekä niiden maksuajankohdat ovat osa kokonaisuutta ja niiden ajankohtaan vaikuttaa monet eri tekijät.

Palkankorotuksen ajankohta vaikuttaa suoraan kustannusvaikutukseen ja siten myös korotuksen määrään. Samalla kustannusvaikutuksella aikaisemmin toteutetussa yleiskorotuksessa korotuksen määrä olisi pienempi. Tällä on vaikutusta työsuhteessa oleville sekä taulukkopalkkojen eli alan vähimmäispalkkojen kehitykseen.

Palkankorotusten määrä sekä niiden voimaantuloaika vaikuttavat työehtosopimusratkaisun kokonaisuuteen ja tavoitteena on aina saavuttaa jäsentemme kannalta paras mahdollinen ratkaisu. Palkankorotuksen ajankohta ja sen vaikutus kustannusvaikutukseen tulee huomioida kokonaisuutena yhdessä muiden tavoitteiden kanssa.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Id: 3256**Lauantain poistaminen lomapäivälaskennasta**

Tausta ja perustelut:

Nykyinen käytäntö, jossa myös lauantai kuluttaa lomapäiväkiintiötä, lyhentää tosiasiallisesti työntekijöiden mahdollisuutta nauttia vapaasta. Ravintola-alan työ on usein epäsäännöllistä ja kuormittavaa, ja työntekijöiden jaksamisen kannalta olisi tärkeää, että lomat tarjoavat riittävästi palautumisaikaa. Kun lauantapäivää ei huomioida lomapäivänä, lomien todellinen kesto lähenee muita aloja, mikä parantaa alan vetovoimaa ja koettua oikeudenmukaisuutta.

Esitys:

Ammattiosasto 727 esittää, että lauantapäivää ei enää lasketa vuosilomapäiväksi, vaan loman pituus määräytyy ainoastaan arkipäivien (ma–pe) perusteella.

727 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Mikkelin osasto ry

Hallituksen lausunto:

Vuosilomalain mukaan lomaa kertyy työsuhteen alussa kaksi päivää kuukaudelta. Kun työsuhde on lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä kestänyt vuoden, kertymä on kuukautta kohti kaksi ja puoli päivää. Vuosilomalain mukaan työntekijän ansaitsemat lomapäivät sijoitetaan kaikille arkipäiville eli lomaviikkoa käsitellään kuusipäiväisenä.

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevassa työehtosopimuksessa, kuten pääsääntöisesti muissakin yksityisen sektorin työehtosopimuksissa, loma määräytyy vuosilomalain mukaisesti.

Aloitteen tavoitteena on saavuttaa vuosiloman pidentäminen yhdellä viikolla. Ratkaisulla olisi huomattavia kustannusvaikutuksia, jotka tulee ottaa huomioon tavoitteita asetettaessa. Yhden vuosilomapäivän lisäämisellä olisi noin 0,4 prosentin kustannusvaikutus. Aloitteen sisältämä muutos tarkoittaisi jopa noin 2,0 prosentin kustannusvaikutusta, joka olisi pois esimerkiksi yleiskorotuksen määrästä.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan sopimuslatoimikuntaan.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan sopimuslatoimikuntaan.

Id: 3257**Lauantailisän käyttöönotto klo 13 alkaen**

Tausta ja perustelut:

Ravintola-alalla lauantapäivät ovat usein erityisen kuormittavia ja kiireisiä, ja työntekijöiden odotetaan joustavan silloin, kun muualla vietetään vapaa-aikaa. Lauantain työaika vastaa käytännössä viikonloppuvuoroa, ja sen tulisi näkyä myös palkassa. Lauantailisä klo 13 alkaen tunnustaisi työntekijöiden tekemän lisäpanoksen ja parantaisi alan kilpailukykyä

työmarkkinoilla. Samalla se loisi johdonmukaisuutta suhteessa sunnuntaityökorvaukseen.

Esitys:

Ammattiosasto 727 esittää, että työehtosopimukseen lisätään lauantailisä, joka maksetaan klo 13.00 alkaen.

727 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Mikkelin osasto ry

Hallituksen lausunto:

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevassa työehtosopimuksessa on sovittu kello 18–24 maksettavasta iltatyölisästä sekä klo 24–06 maksettavasta yötyölisästä. Erillistä lauantailisää työehtosopimuksessa ei ole.

Työaikalisät vaihtelevat eri työehtosopimuksissa sekä määrältään että niihin oikeuttavilta työskentelyajoilta. PAMin työehtosopimuksista kaupan työehtosopimuksessa ja vartiointialan työehtosopimuksessa on sovittu erillisestä lauantailisästä. Esimerkiksi kaupan työaikalisät ovat poikkeuksellisia muihin aloihin verrattuna. Tämä johtuu alan aikaisemmin ja vuosikymmeniä voimassa olleiden aukiolojen sääntelystä.

Aukioloajat ovat olleet huomattavasti rajoitetummat ja laajentumisen hidastamiseksi on lisiin neuvoteltu muutoksia 1990-luvulta lähtien. Viime vuosina lisiä ei ole pääsääntöisesti korotettu, ja näin säästyvä kustannus on siirretty tehtäväpalkkoihin tai muihin palkan osiin. Tällä on pyritty estämään työaikalisien suuri osuus kokonaisansiosta, joka ei ole työntekijänkään etu.

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluissa työ on aina painottunut iltat-, yö- ja viikonlopputyöhön, jonka vuoksi työaikalisien korottamiseen ei ole ollut samanlaista mahdollisuutta. Pelkästään lauantaityön merkitys on alalle suuri, joka johtaa siihen, että sen kustannusvaikutus olisi korkea. Lisäksi työnantajapuolen tavoitteena on ollut, että palkan muodostumisessa lisien osuuden ei missään tapauksessa saisi kasvaa ja tätä kautta ainakin uusien lisien neuvottelemisen työehtosopimukseen on tavoitteena haasteellista.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluiden (työntekijät ja esihenkilöt) sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevien (työntekijät/esihenkilöt) sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Id: 3258

Juhannusvapaat samoin kuin jouluna

Tausta ja perustelut:

Tällä hetkellä vastaava käytäntö on kirjattu joulun osalta, mutta juhannus on suomalaisille vähintään yhtä merkittävä juhla. Ravintola-alan työntekijöille mahdollisuus varmistaa vapaus juhannuksena parantaisi työssä jaksamista, tasapainottaisi työn ja vapaa-ajan suhdetta sekä lisäisi alan houkuttelevuutta. Käytännön soveltaminen juhannukseen ei heikentäisi työnantajien mahdollisuuksia järjestää työvuoroja, mutta toisi merkittävän arvostuksen ja

oikeudenmukaisuuden kokemuksen työntekijöille.

Esitys:

Ammattiosasto 727 esittää, että työehtosopimukseen tehdään lisäys, jonka mukaan myös juhannusaaton iltavuoro sekä juhannuspäivä järjestetään vapaaksi, mikäli työntekijä tätä pyytää viikkoa ennen juhannuksen sisältävän työvuorolistan laatimista.

727 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Mikkelin osasto ry

Hallituksen lausunto:

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevan työehtosopimuksen mukaan jouluaaton iltavuoro sekä joulupäivä järjestetään vapaaksi, mikäli työntekijä tätä pyytää viikkoa ennen joulun sisältävän työvuorolistan laatimista. Poikkeuksen edellä mainituista muodostavat majoitusliikkeet, kausi- ja liikenneravintolat, sairaaloiden ja huoltoasemien kahvilat sekä henkilöstöravintolat.

Määräys koskee vain jouluaattoja sekä joulupäiviä ja aloitteessa esitetään samansisältöistä määräystä koskemaan myös juhannusaattoja sekä juhannuspäiviä. Tämä voidaan huomioida seuraavien työehtosopimusneuvottelujen tavoitteita asetettaessa.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevien (työntekijät/esihenkilöt) sopimusaloitelmien käsiteltäväksi.

Päätös: Valtuusto päätti siirtää aloitteen matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevien (työntekijät/esihenkilöt) sopimusaloitelmien käsiteltäväksi.

Id: 3259

Keyn neuvottelut

Tausta ja perustelut:

PAMin tulee irtautua neuvottelemasta Keyn sopimuksia. Esihenkilöt eivät noudata yhdessä sovittuja ohjeistuksia esim, lakon aikana vaan vyöryvät myymälöihin tekemään lakon alaista työtä. Sekä on sovittu ettei kalastella jäseniä toisiltamme, Key kuitenkin jatkuvasti rikkoo sovittuja asioita ja rekryy esim, tuoteryhmä vastaavia jäsenikseen vaikka tällä nimikkeellä ei ole ainoatakaan alaista. Pamin ei tule neuvotella ja rahoittaa miltään osin Keyn toimintaa. Pam hml seutu ry 056 esittää että Pam irtautuu Keyn sopimus neuvotteluista ja keskittyy omien jäsentensä sopimus neuvotteluihin.

Esitys:

Pam hml seutu ry 056 esittää että Pam ryhtyy toimenpiteisiin Keysta irtautumalla.

056 PAM - Hämeenlinnan seutu ry

Hallituksen lausunto:

PAM solmii esihenkilöitä koskevat työehtosopimukset vähittäiskauppaan, kaupan logistiikkaan ja matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluihin. Lisäksi muun muassa kansallisoopperan ja -baletin teknisten pienryhmien sekä teknisten esihenkilöiden ja

mestarien työehtosopimuksessa on määräyksiä esihenkilöitä koskien. Eniten esihenkilöjäseniä on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluissa.

Kaupan alan esimiesliitto KEY:llä on jäsenenään puolestaan enemmistö vähittäiskaupassa työskentelevistä esihenkilöistä. Tästä syystä KEYn kanssa on sovittu työehtosopimuslain 4 §:n mukaisesti ns. yhtymisestä vähittäiskaupan esihenkilöiden työehtosopimukseen, jonka PAM solmii yhdessä Kaupan liiton kanssa. Muilla pamilaisilla sopimusaloilla KEY ei edusta pamilaiten alojen esihenkilöitä eikä se ole osallisena näissä työehtosopimuksissa.

Kaupanalalan esimiesliitto KEY ry:n kanssa käydään jatkuvaa vuoropuhelua vähittäiskaupan esihenkilöiden edunvalvontaan liittyen. Se pitää sisällään mm. tes-neuvotteluihin valmistautumista sekä esihenkilöiden työn kuormittavuuden seuranta ja siihen liittyvää vaikuttamista ja työryhmätyöskentelyä. Yhteistyöhön kuuluu olennaisena osana myös työtaistelutoimista johtuviin tilanteisiin valmistautuminen sekä niistä saatavien kokemusten ja palautteiden läpikäynti.

Yhteistyössä on ollut myös ongelmia aloitteessa esitetyissä tapauksissa. Niitä on käyty KEYn kanssa läpi. Myös jatkossa yhteistyötä arvioidaan kokonaisvaltaisesti muodostettaessa päätöksiä yhteistyön muodoista ja sisällöistä.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Taina Kainulainen (Keski-Suomi-Pohjanmaa) kertoi esimerkin KEY:n toimintatavoista. Kaikki myyjät, jotka vastaavat edes jostain pienestä kokonaisuudesta, värvätään KEY:n jäseniksi. Mutta tosipaikan tullen KEY ei auta jäseniään, jotka eivät toimi esihenkilötehtävissä. PAMissa pääluottamusmiehenä toimiva Kainulainen sanoi, ettei haluaisi saada enää yhtään itkuista puhelua, jossa kerrotaan, että työsuhteen ongelmissa ihminen on jätetty kokonaan yksin. Hän ei vastusta KEY:n kanssa tehtävää yhteistyötä, esihenkilötkin ansaitsevat parhaat mahdolliset sopimukset ja työolot, mutta tämänkaltaisen jäsenten houkuttelun pitää loppua. Jatkossa KEY:n jäsenyyteen ei voi riittää olematon vastuu jostain asiasta, vaan jäsenellä täytyisi olla oikea esihenkilöasema.

Päätös: Valtuusto merkitsi aloitteen ja hallituksen lausunnon tiedoksi.

Todettiin, että valtuustolle tehdyt aloitteet on käsitelty ja ne lähetetään eteenpäin valmisteluun päätettyjen linjausten mukaisesti.

Todettiin myös, että viime valtuuston kevätkokouksen aloitteiden päätösten seuranta löytyy Aloiterekisteristä liiton verkkosivuilta pam-aloitteet.requeste.com/customerui

Kokous keskeytettiin 26.11. klo 17.05. Kokous jatkui 27.11. klo 10.05 esityslistan kohdasta 8. Hallituksen yleisvarajäsenen valinta.

Pöytäkirjan kohdassa 10 puheenjohtajana toimi **Sami Viitasaari**.

10. Vuoden 2026 toimintasuunnitelma

Seuraavaksi kuultiin toiminnanjohtaja **Heidi Lehikoisen** alustus vuoden 2026 toimintasuunnitelmasta.

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) esitti kaksi kannatettua **muutosesitystä**:

Lisätään uusi kohta s. 4

19. Toimenpiteet:

3. Vaikutetaan eduskuntapuolueisiin kansallisen lainsäädännön saattamiseksi vuokratyödirektiivin mukaiseksi.

Kannatti Laura Lampinen

Lisätään uusi kohta s.6

24. toimenpiteet:

3. Palvelualojen ammattiliitto edellyttää sopimuskumppaneiltaan tehokasta puuttumista tilanteissa, jossa järjestäytymättömiä yrityksiä käytetään työehtosopimusten kiertämistarkoituksessa.

4. Palvelualojen ammattiliitto tuottaa luottamusmiehille tueksi materiaalin, jossa kerrotaan tyypillisimmistä vähimmäistyöehtorikkomuksista henkilöstöpalvelualalla.

Kannatti Laura Lampinen

Lotta Alaye (Pirkanmaa) kertoi lukeneensa PAMin verkkosivuilta, että jäsenhankinnan palkitseminen muuttuu ensi vuoden alusta. Hän halusi asiasta tarkempaa tietoa ja kysyi vaikuttaako muutos budjettiin.

Järjestöjohtaja **Risto Kalliorinne** vastasi Alayelle, että jäsenhankinnan uusi palkitsemismalli ei vaikuta budjettiin. Suurin muutos tulee olemaan se, että muoviset lahjakortit korvataan sähköisillä lahjakorteilla.

Menettelytapavaliokunta hyväksyi muutosesitykset.

Hyväksyttiin muutoksin toimintasuunnitelma vuodelle 2026.

Puheenjohtajaksi vaihtui **Christa Pessi**.

11. Jäsenmaksun suuruus vuodelle 2026

Hallitus esitti valtuustolle, että jäsenmaksu vuonna 2026 on 1,5 % jäsenen veronalaisesta tulosta. Niiden jäsenten osalta, joiden Palvelualojen työttömyyskassan jäsenmaksua liitto ei maksa, jäsenmaksu on 1,0 % jäsenen veronalaisesta tulosta. Hallituksella on vuoden 2026 aikana oikeus jäsenhankintakokeiluissa määräaikaisesti poiketa tästä jäsenmaksupäätöksestä.

Päätettiin jäsenmaksun suuruudesta hallituksen esityksen mukaisesti.

12. Osastopalautteen suuruus vuodelle 2026

Hallitus esitti, että osastopalautteen suuruus vuonna 2026 on 11 % liiton jäsenmaksuosuudesta. Tästä perusosan suuruus on 2 % ja kannusteosan suuruus 9 %.

Päätettiin osastopalautteen suuruudesta hallituksen esitysten mukaisesti.

13. Osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteet vuodelle 2026

Kuultiin järjestöjohtaja Risto Kalliorinteen esittely.

Hallitus esitti, että osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosaan oikeuttavat toimet vuoden 2026 aikana ovat:

1. Uuden jäsenen vastaanottaminen kuukausittain tai vähintään kuusi kertaa vuodessa, jollain konkreettisella henkilökohtaisella tavalla (kirje, viesti, puhelu tai tapaaminen) ja vähintään yksi tilaisuus jäsenille, jonka järjestämisestä osasto vastaa itse.
2. Yhteydenotto uuteen luottamushenkilöön, kun tieto valinnasta on tullut sekä yksi tilaisuus osaston jäsenille, jotka toimivat luottamushenkilönä.
3. Jäsenhankintasuunnitelman laatiminen, jäsenhankintakampanjan toteuttaminen ja jäsenten työpaikoille jalkautuminen säännöllisesti, mutta kuitenkin vähintään kahdesti vuodessa.
4. Vähintään yksi järjestämistoimenpide, jonka osasto voi itse valita seuraavista:
 - valmistuvien opiskelijajäsenten kontaktointi puhelimitse, tavoitteena jäsenyyden päivitys
 - maksamattomien jäsenmaksujen takia erouhan alla olevien jäsenten kontaktointi, tavoitteena jäsenyyden jatkuminen
 - työpaikkatilaisuuden järjestäminen.

Osaston tulee myös vuosittain täyttää kannusteosaraportti, josta ilmenee tiedot osaston toiminnasta kuluvaan vuoteen edeltävältä vuodelta. Kaikki neljä kohtaa tulee olla suoritettuina, jotta kannusteosa voidaan osastolle suorittaa.

Sami Kymäläinen (Valtakunnallinen) esitti **kannatetun muutosesityksen**:

Esitän, että kannusteosan perusteet pysyvät ennallaan.

Kiristämällä kannusteosan perusteita ei jäsenmäärää saada nousuun, se näkyy jo toteutuneista tilastoista. Meillä täytyy olla monipuolinen mahdollisuus toteuttaa kannusteosaan oikeuttavia toimia huomioiden osastojen erilaisuus ja monimuotoisuus. Myös pienillä osastoilla pitää olla samanlainen mahdollisuus toimiin kuin isoilla.

Kannatti Arttu Korhonen ja Satu Lindström.

Ulla Leskinen (hallituksen yleisvarajäsen, Itä-Suomi) kertoi osallistuneensa oman ammattiosaston rästisoittoihin oikeutettuna, ei velvollisuudesta, auttaa jäseniä maksusuunnitelmien teossa. Samalla hän koki auttaneensa liittoa, jotta jäsenet pysyisivät liitossa. Kun soitot tapahtuvat ajoissa, ei jäsenten rästimaksut ehdi kasvaa kohtuuttoman suuriksi. Leskinen kertoikin saaneensa jäseniltä hyvää palautetta soitoista.

Aleksi Pakarisen (Helsinki-Uusimaa) mukaan kyse on myös yhdistysten varainhankinnasta ja asiaa pitäisi tarkemmin tutkia. Tällä valmistelulla uusia päätöksiä ei voi tehdä ja hän kannatti Kymäläisen esitystä.

Anni Hasunen (Lounais-Suomi) kysyi Kalliorinteen diaesityksessä olleesta virheellisestä päätösesityksestä.

Kalliorinne pahoitteli Hasusen mainitsemaa virhettä ja täsmensi, että valtuustolle toimitetussa materiaalissa on oikea päätösesitys ko. asiaan.

Satu Lindström (Valtakunnallinen) kannatti Kymäläisen esitystä. Hän toi oman näkemyksen pienen ammattiosaston näkemyksen ehdotettuihin kannusteosan perusteisiin. Kasinopelinhoitajat ry (638) on valtakunnallinen PAMin ammattiosasto, jonka jäsenet työskentelevät pääasiassa Veikkauksella eri puolilla Suomea. Osastolla on reilut 100 maksavaa jäsentä ja toimipisteitä on 46, joista useimmissa työskentelee vain muutama henkilö. Toimintaympäristö on hyvin erilainen kuin suurissa, paikallisissa osastoissa, mikä vaikuttaa mahdollisuuksiin järjestää tapahtumia ja tavoittaa jäseniä. Pakollinen ja säännöllinen jalkautuminen kaikkiin toimipaikkoihin olisi pienelle osastolle taloudellisesti ja ajallisesti raskasta, eikä se välttämättä ole järkevää tai mahdollista. Olisi järkevämpää, että osasto voisi valita itselleen sopivimmat jäsenhankinnan ja -tapaamisten muodot, eikä kaikkia vaadittuja toimenpiteitä tulisi pakottaa kaikille osastoille. Tasa-arvoinen kohtelu ja resurssien huomioiminen ovat tärkeitä, jotta myös pienet ja erityisalojen osastot voivat toimia mielekkäästi ja tehokkaasti.

Janne Korva (Pohjois-Suomi) totesi, että nyt on unohdettu ammattiosastojen voimavarat, joita pienillä osastoilla on vähemmän kuin isommilla. Jo nykyiset toimet vaativat riittävästi, kun vapaaehtoistyötä tehdään omien töiden ohella. Ei pakottavia toimia lisää, tämä päättyy katastrofiin.

Sauli Isokoski (Keski-Suomi-Pohjanmaa) kannatti Kymäläisen esitystä. Nykyiset toimet ovat riittävät. Valitettavaa on, etteivät toimet huomioi esimerkiksi aktiivien henkilökohtaisia yllättäviä muutoksia elämäntilanteissa ja riskinä on peräti jäsenkato, mikäli osastopalaute tippuu 2 %:iin. Sen jälkeen osastolla ei ole enää varjoa järjestää jäsentilaisuuksia.

Anni Hasunen (Lounais-Suomi) yhtyi Ulla Leskisen puheenvuoroon todeten, että rästitysoitot on tärkeää aktiivien jäsenhuoltotyötä. Hän kertoi saaneensa positiivista palautetta soitoista. Mitä aiemmin päästään käsiksi jäsenen rästeihin, sitä helpommin saadaan pidettyä jäsen liitossa, kun rästimaksut eivät nouse kohtuuttoman isoiksi. Hasunen suositteli soittoja kaikille ja totesi, että resursseihin ei voi vedota, koska pienillä osastoilla on vähemmän soittoja kuin isoilla.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) pyysi työjärjestyspuheenvuoron. Hänen mukaansa osastopalautteen suuruus ja jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteet pitäisi käsitellä yhtenä kokonaisuutena, ei siis erikseen kuten nyt. Pakarinen esitti, että asiak kohta 12 otetaan uudestaan käsittelyyn tässä yhteydessä, vaikkakin kokous on jo tehnyt siitä päätöksen.

Puheenjohtaja **Christa Pessi** totesi, että esityslistan kohta 12 on jo käsitelty ja siihen ei enää palata.

Petri Leskelän (Helsinki-Uusimaa) mukaan kannusteosan perusteet ovat kaikki jäsenhankintaa, mutta niistäkin huolimatta liitosta lähtee koko ajan jäseniä. Nyt olisi lyötävä kaikki panokset jäsenpitoon. Leskelän kokemuksen mukaan liitosta ei erota maksamattomien jäsenmaksujen takia, vaan siksi, ettei olla saatu palvelua. Tämä on ongelma, mihin pitäisi tarttua ja perälauta laitettava kiinni. Leskelä kannatti Kymäläisen esitystä.

Mikko Ruokonen (hallituksen jäsen, Helsinki-Uusimaa) muistutti hallituksen edustajana, että nyt kehitetään toimintatapoja. Nykyinen malli ei toimi ja jotain pitää tehdä. Hän kehotti valtuustoa esittämään toimia, jotka olisi mahdollisia toteuttaa. Ruokosen mukaan esimerkiksi pienetkin osastot voivat tehdä jäsenhankintaa pelkästään jo toimihenkilöiden omilla työpaikoilla.

Tuula Pihlajamaa (Pirkanmaa) pohti opiskelijajäsenten kontaktointiin liittyviä haasteita. Hän totesi, että liitolta tulee paljon vaatimuksia, mutta liian vähän ohjeistuksia esimerkkinä mistä osasto saa tiedon opiskelijoiden valmistumisesta ammattiin tai mistä tulee tieto rästiläisistä. Osastot saavat ihan liian vähän tietoja ja apua liitosta.

Venla Männistö (Itä-Suomi) kysyi Leskiseltä ja Hasuselta, miten heidän osastonsa ovat pystyneet tekemään rästeistä maksusuunnitelmia jäsenille ja millä valtuuksilla? Männistöllä oli tieto, että vain liiton aluetoimistot tekevät maksusuunnitelmia. Männistö kertoi tehneensä rästisoittoja ja saaneensa niistä paljon hyvää palautetta. Mutta jaksaminen tulee vastaan, kun aktiiveja on vähän ja kaikki tehdään omien töiden ja muun elämän ohella.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) pyysi työjärjestyspuheenvuoron ja esitti kokouksen keskeyttämistä reilun tunnin ajaksi. Kannatti Timi Itkonen.

Puheenjohtaja **Christa Pessi** esitti, että jatketaan tämä asiakohta loppuun ja kuullaan asiakohdan viimeiset pyydetyt puheenvuorot ennen kokouksen keskeyttämistä lounastauon ajaksi.

Pakarinen ei hyväksynyt puheenjohtajan esitystä ja valtuusto siirtyi koeäänestämään Pakarisen esityksen eli kokouksen keskeyttämisen ja puheenjohtajan esittämän kokouksen jatkamisen välillä.

Äänestyksen jälkeen puheenjohtaja totesi, että koeäänestyksen perusteella enemmän ääniä sai kokouksen jatkaminen.

Jatkettiin kokousta.

Laura Lampinen (Helsinki-Uusimaa) kannatti hallituksen pohjaesitystä osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteiksi vuodelle 2026. Hän totesi, että esitetyt toimet ovat juuri niitä, mitä osastojen pitäisi tehdä jatkuvasti. Niitä voi tehdä luovasti, eikä kaikkea tarvitse tehdä täydellisesti. Jos osaston rästilistalla on sata nimeä, ei kaikille tarvitse soittaa. Tehdään se mitä ehditään. Lampinen toivoi valtuustolta konkreettisia esimerkkejä vaihtoehtoisiksi toimiksi.

Janne Korva (Pohjois-Suomi) ehdotti, että ammattiosasto voisi halutessaan maksaa liitolle, että liitto hoitaisi rästisoitot tai muut toimet, mihin osaston jäsenten voimavarat ei riitä. Täyttää työpäivää tekeväille aktiiville muutamat rästisoitot voivat todellakin olla liikaa. Tätä asiaa ei ehkä kokonaan työstä vapautetut luottamushenkilöt ymmärrä.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) ei kannattanut hallituksen pohjaesitystä todeten, että osastopalautteen suuruus ja jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteet tulisi käsitellä yhtenä kokonaisuutena. Kun osastopalautteen prosentteja ei voida enää muuttaa, on kannusteosan perusteiden muuttaminen tässä kohtaa kohtuutonta.

Tamminen Liisa (hallituksen yleisvarajäsen, Helsinki-Uusimaa) totesi ymmärtävän pienten osastojen tilanteen ja voimavarat.

Sauli Isokoski (Keski-Suomi-Pohjanmaa) totesi, että jatkossa osastopalautteen suuruus ja osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteet pitää käsitellä yhtenä kokonaisuutena, etenkin jos hallitus esittää muutoksia edellisvuoden päätöksiin.

Kokous keskeytettiin lounastauon ajaksi klo 12.00.

Menettelytapavaliokunta kokoontui klo 12.40.

Kokousta jatkettiin klo 13.05.

Järjestöjohtaja Risto Kalliorinne kertoi menettelytapavaliokunnan puolesta, että menettelytapavaliokunta esittää, että jatketaan osastopalautekriteerien valmistelua tiiviissä vuorovaikutuksessa ammattiosastojen kanssa. Tavoitteena on valmistella uudistus, johon ammattiosastot voivat laajasti sitoutua. Uudistukseen palataan syysvaltuustossa 2026. Siihen saakka osastopalautekriteerit pysyvät entisenä. Menettelytapavaliokunta kuitenkin kannustaa kokeilemaan esillä olleita uusia kriteerejä mahdollisuuksien ja resurssien mukaan, jotta saadaan enemmän kokemusta niiden toteuttamiskelpoisuudesta erilaisissa ammattiosastoissa.

Päätettiin jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteista menettelytapavaliokunnan esityksen mukaisesti.

Puheenjohtajaksi vaihtui **Suvi Röntynen**.

14. **Tilintarkastajien palkkioiden perusteet**

Hallitus esitti, että tilintarkastajille maksetaan palkkiot kohtuullisen laskun mukaan.

Päätettiin palkkioiden perusteista esityksen mukaisesti.

15. **Vuoden 2026 talousarvio**

Kuultiin talousjohtaja **Jukka Mattilan** esittely liiton vuoden 2026 talousarviosta. Esittelyn jälkeen Mattila totesi, että valtuustolle ennakoon toimitetusta Budjettiperusteet -liitteestä sivulta 3 oli tipahtanut pois maininta Kokoomuksen puoluekokouksesta.

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Valtuusto hyväksyi Kokoomus -sanan lisäyksen Budjettiperusteet -asiakirjaan. Päätettiin talousarviosta vuodelle 2026 hallituksen esityksen mukaisesti.

Puheenjohtajaksi vaihtui **Sami Viitasaari**.

16. **Informaatio liiton ja ammattiosastojen sääntöjen muutosprosessista**

Kuultiin toiminnanjohtaja Heidi Lehikoisen informaatio liiton ja ammattiosastojen sääntöjen muutosprosessista.

Merkittiin informaatio kuulluksi.

17. **Kokouksen päätöslausuma**

Kuultiin päätöslausumavaliokunnan puheenjohtaja **Lea Lundenin** esittely kokouksen päätöslausumaksi (liite 1).

Simo Helvola (Helsinki-Uusimaa) esitti **kannatetun muutosesityksen:**

Lisäys rivi 27:

”, jotka kuitataan velalla, mitä tulevatkin sukupolvet maksavat vielä pitkään”

Kannatti Laura Lampinen

Lea Lunden totesi päätöslausumavaliokunnan hyväksyvän muutosesityksen.

Hyväksyttiin päätöslausuma muutoksin. Todettiin, että päätöslausuma laitetaan pöytäkirjan liitteeksi.

18. Kokouksen päättäminen

Valtuuston 1. varapuheenjohtaja **Christa Pessi** päätti valtuuston syyskokouksen puheeseen:

”Nyt on aika juhluvuoden valtuuston loppupuheelle. Takana on PAMin 25-vuotis juhluvuoden syysvaltuuston kokous. On hienoa olla tässä puhumassa teille.

Puheenvuoroissa tuli painavaa asiaa työpaikkojen tilanteista ja luottamushenkilöiden jaksamisesta, huolista jäsenten arjesta sekä muita ajankohtaisia asioita.

PAM on 25-vuotias nuori, mutta historia on pitkä. Tavoitetut asiat eivät ole tulleet ilmaiseksi tai helpolla. Itse olen ollut jäsen jo vuodesta 1991. Oikeudenmukainen ja turvallinen työpaikka on ollut itselleni tärkeää. En ole jäsen niinkään työsuhdeturvan takia, vaan sen takia että meidän jokaisen jäsenyydellä on merkitystä koko liiton jatkuvuuden vuoksi. Olen itse saanut omaan työsopimusasiaani apua toimipaikkakohtaiselta luottamusmieheltä ja pääluottamusmieheltä. Silloin joskus aiemmin, kun tuntui kokoaikainen myyjä olevan kirosana työnantajalle. Vaadin vain sitä, mikä minulle oikeasti kuului. Luottamusmiehen tuella sain sopimuksen, mikä varmisti oman toimeentulon perheenäitinä.

Tässä suhteessa asiat eivät ole paljoakaan muuttuneet. Tuosta kertomastani tilanteesta on yli 20 vuotta. On vaikea ymmärtää, miksi ei ole myös työnantajan etu saada vakituista työvoimaa, tyytyväisiä työntekijöitä sekä ihmisiä, jotka tulevat jotenkuten palkallaan toimeen, uskaltavat panostaa tulevaisuuteen ja perheeseen. Lapsia tulisi tehdä lisää, mutta kuka näin epävarmassa tilanteessa uskaltaa panostaa tulevaisuuteen?

Sopimusyhteiskunnan ja liittojen asemaa kyseenalaistetaan ja maan hallitus on useilla lakimuutoksilla murentanut vuosikymmenten sopimuksia lakien muuttamisen kautta.

Liiton tärkein tehtävä on varmistaa laadukkaat jäsenpalvelut ja apu jäsenille, silloin kun siihen on tarvetta. Meidän pitää jokaisen yhteisesti varmistaa, että kukaan ei jää yksi. Jos liitto ei ole se, kuka työntekijöiden asioita puolustaa, niin kuka?!

Me valtuuston jäsenet olemme myös PAMin kasvot jäsenistöön päin. Miten me puhumme liitosta tai miten edistämme asioita omalla työpaikallamme tai vapaalla?

Mitä teemme itse jäsenhankinnan eteen, jotta jatkuvuus työehtojen sopijana on mahdollista tulevaisuudessakin? Tässä meillä kaikilla on tekemisen paikka ja mielestäni myös vastuu.

Olemme halunneet vaikuttamisen paikoille ja vaaleilla valittuina täällä olemme mukana.

Jäsenten antamalla äänillä.

Tärkeää on myös kirkastaa ajatusta työpaikoilla siitä, että PAM on me jäsenet. Meillä jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa asioihin niitä esille nostamalla sekä vaatimalla kehitystä. Tulevaisuuden muuttuvassa työelämässä myös koulutusta ja varmuutta työmarkkinoilla pärjäämiseen. Moni palvelualojen työ on muuttunut ja vauhti vain kiihtyy. Olenkin usein pohtinut, että miltä näyttää tulevaisuuden työyhteisö ja tai esimerkiksi työ kaupan alalla 10 tai 20 vuoden päästä. Arvioni on, että hyvin erilaiselta. Työntekijät monilla työpaikoilla etsivät työtuntinsa eri työnantajilta tai työpaikoilta haalien riittävän toimeentulon.

Haluan kuitenkin rohkaista siihen, että muutos voi olla myös mahdollisuus. Meidän tulee kuitenkin liittona varmistaa, että teknologian ja tekoälyn tuomat hyödyt näkyvät myös työntekijä asemassa oleville työntekijöille ei vain työnantajille.

Vaikka maailmalla tapahtuu, meidän täytyy luottaa tulevaisuuteen ja pyrkiä näkemään myös toivoa. Yhdessä olemme enemmän ja saamme muutosta aikaan. Tämä vaatii vaikuttamista kaikilla työpaikoilla. Sekä erityisesti eduskuntavaalien aikana vaikuttamista, ehdolle lähtemistä, äänestämistä sekä kertomista henkilölle kerrallaan, miksi näissä vaaleissa on erityisen tärkeä äänestää. Tässä Orpo-Purra hallituksen aikana moni on nähnyt, minkälaista leikkauspolitiikkaa hallitus tekee ja kurjistaa erityisesti heikommassa asemassa olevaa ihmistä tai perheitä. Muisti kuitenkin on vaalien ja vaalipuheiden aikana lyhyt. Siksi meidän tulee muistuttaa asioista ja varmistaa, että ihmiset lähtevät vaaliurnille. Jotta tämänkaltaisen eriarvostaminen jatkuisi. Meitä kaikkia tarvitaan tässä, enemmän kuin koskaan ennen. Pidetään eiliseltä 25- vuotis videolta mielessä neljä tärkeää asiaa mielessä: toivo, toiminta, yhteisöllisyys ja turva.

Kiitos juhluvuoden syysvaltuuston kokouksesta, aktiivisista ja hyvistä puheista sekä päätöksistä kokouksessa.

Me haluamme vaikuttaa asioihin ja vain niin on mahdollisuus muuttaa suuntaa. Turvallista kotimatkaa kaikille pamilaisille ja ihanaa joulun odotusta.

Lämmin kiitos kaikille hyvästä kokouksesta!
PAM on sen jäsenet!"

Päätettiin kokous 27.11. klo 14.07.

VAKUUDEKSI

Sami Viitasaari
puheenjohtaja

Christa Pessi
1. varapuheenjohtaja

Suvi Röntynen
2. varapuheenjohtaja

Heidi Lehikoinen
sihteeri

Anu Valve
sihteeri

Esa Hoppendorff
pöytäkirjan tarkastaja

Tea Jakobsson
pöytäkirjan tarkastaja

Osallistujaluettelo

	Viitasaari	Sami	Valtuuston puheenjohtaja	
	Pessi	Christa	Valtuuston 1. varapuheenjohtaja	
	Röntynen	Suvi	Valtuuston 2. varapuheenjohtaja	
	Lounais-Suomi			
1	Hasunen	Anni	Valtuuston jäsen	
2	Hoppendorff	Esa	Valtuuston jäsen	
3	Mäkilä	Arvo	Valtuuston jäsen	
4	Ranula	Katri	Valtuuston jäsen	
5	Turunen	Marjukka	Valtuuston jäsen	
6	Revell	Roni	Valtuuston jäsen	
7	Öström	Nina	Valtuuston jäsen	
	Pirkanmaa			
8	Alaye	Lotta	Valtuuston jäsen	
9	Iso-Lähteenmäki	Lauri	Valtuuston jäsen	
10	Pankkio	Heli	Yleisvarajäsen (<i>Kilpinen Lilli*</i>)	
11	Lunden	Lea	Valtuuston jäsen	
12	Nytorp	Maija	Valtuuston jäsen	
13	Parjanen	Johanna	Valtuuston jäsen	
14	Vuorinen-Vilen	Päivi	Valtuuston jäsen	
	Pohjois-Suomi			
15	Juopperi	Harri	Valtuuston jäsen	
16	Kettunen	Sanna	Valtuuston jäsen	
17	Manninen	Merja	Henkilökohtainen varajäsen (<i>Koivisto Tiina*</i>)	
18	Korva	Janne	Valtuuston jäsen	
19	Kuronen	Anne	Valtuuston jäsen	
20	Mikkonen	Jonna	Valtuuston jäsen	
	Valtakunnallinen			
21	Kusmin	Johanna	Valtuuston jäsen	
22	Kymäläinen	Sami	Valtuuston jäsen	
23	Korhonen	Arttu	Valtuuston jäsen	
24	Lindström	Satu	Valtuuston jäsen	
25	Seilonen	Tarja	Valtuuston jäsen	
	Helsinki-Uusimaa			
26	Autio	Tuire	Valtuuston jäsen	
27	Helvola	Simo	Valtuuston jäsen	
28	Jakobson	Tea	Valtuuston jäsen	

29	Juntunen	Maria	Valtuuston jäsen	
30	Kelaranta	Jouni	Valtuuston jäsen	
31	Kirjarinta	Nita	Valtuuston jäsen	
32	Koskinen	Mira	Valtuuston jäsen	
33	Lampinen	Laura	Valtuuston jäsen	
34	Lehtonen	Esa	Valtuuston jäsen	
35	Leskelä	Petri	Valtuuston jäsen	
36	Heikinheimo	Sauli	Henkilökohtainen varajäsen (<i>Maluwa Nea*</i>)	
37	Pakarinen	Aleksi	Valtuuston jäsen	
38	Sewornu	Daniel	Valtuuston jäsen	
39	Simani	Saman	Valtuuston jäsen	
40	Toivainen	Reetta	Valtuuston jäsen (<i>este 27.11.</i>)	
	Häme-Kaakkois-Suomi			
41	Itkonen	Timi	Valtuuston jäsen	
42	Jääskeläinen	Anita	Valtuuston jäsen	
43	Kojo	Marina	Valtuuston jäsen	
44	Talvisilta	Anniina	Valtuuston jäsen	
45	Tervo	Jaana	Valtuuston jäsen	
46	Vuorenmaa	Katariina	Valtuuston jäsen	
47	Ylä-Jääski	Petri	Valtuuston jäsen	
	Itä-Suomi			
48	Hoffren	Jukka	Valtuuston jäsen	
49	Lehtinen	Pirkko	Valtuuston jäsen (<i>este 26.11.</i>)	
50	Männistö	Venla	Valtuuston jäsen	
51	Ropponen-Korhonen	Minna	Valtuuston jäsen	
52	Sundell	Milla	Valtuuston jäsen	
	Keski-Suomi-Pohjanmaa			
53	Huhtakallio	Outi	Valtuuston jäsen	
54	Isokoski	Sauli	Valtuuston jäsen	
55	Kainulainen	Taina	Valtuuston jäsen	
56	Kalho-Naukkarinen	Marika	Valtuuston jäsen	
57	Muurmäki	Sanna	Valtuuston jäsen	
58	Saukko	Päivikki	Valtuuston jäsen	
59	Törmä	Tomi	Valtuuston jäsen	
60	Veijanen	Elli	Valtuuston jäsen	
	Yleisvarajäsenet			
	Hallikas	Marko	Helsinki-Uusimaa	
	Halme	Tanja	Valtakunnallinen	
	Laakso	Saara	Helsinki-Uusimaa	

	Pankkio	Heli	Lounais-Suomi	
	Pihlajamaa	Tuula	Pirkanmaa	
	Sairomaa	Tomi	Häme-Kaakkois-Suomi	
	Salberg	Minna	Itä-Suomi	
	Soronen	Paula	Pohjois-Suomi	
	Tulisalo	Markku	Keski-Suomi-Pohjanmaa	
	Ahinko	Taina	Lounais-Suomi	
	Hallitus			
	Buska	Johanna	Hallituksen jäsen	
	Elokannas	Tuuli	Hallituksen jäsen	
	Fagerström	Ulla	Hallituksen jäsen	
	Korhonen	Marjo	Hallituksen jäsen	
	Kyrö	Piia	Hallituksen jäsen	
	Laakkonen	Heikki	Hallituksen jäsen	
	Lehikoinen	Jenni	Hallituksen jäsen	
	Lehto	Merja	Hallituksen jäsen	
	Leskinen	Ulla	Hallituksen yleisvarajäsen	
	<i>Lähdesniemi *</i>	<i>Marko</i>	<i>Hallituksen jäsen</i>	
	Puhakka	Hanna	Hallituksen jäsen	
	Rantanen	Lassi	Hallituksen jäsen	
	Ruokonen	Mikko	Hallituksen jäsen	
	Sahlman	Kaisamari	Hallituksen jäsen	
	Tamminen	Liisa	Hallituksen yleisvarajäsen	
	Vakkuri	Arja	Hallituksen jäsen	
	Vehmas	Päivi	Hallituksen jäsen	
	<i>* Erkamaa</i>	<i>Hanna</i>	<i>aluepäällikkö</i>	<i>Palvelualojen ammattiliitto</i>
	<i>* Hoikkala</i>	<i>Raimo</i>	<i>pääluottamusmies</i>	<i>Palvelualojen ammattiliitto</i>
	Huhtanen	Jukka	tietohallintopäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Ihalempiä	Miia	luottamusmies	Palvelualojen työttömyyskassa
	Immonen	Ulla	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Kalliorinne	Risto	järjestöjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Koski	Jarno	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Kuitunen	Nina	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Laakkonen	Mikko	koulutuspäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Lehikoinen	Heidi	toiminnanjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Lehtimäki	Nora	puheenjohtajan assistentti	Palvelualojen ammattiliitto
	Leppäkangas	Sirpa	työehtojohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Mattila	Jukka	talousjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Moilanen	Marjo	it-asiantuntija	Palvelualojen työttömyyskassa
	<i>* Nikula</i>	<i>Kimmo</i>	<i>henkilöstöpäällikkö</i>	<i>Palvelualojen ammattiliitto</i>
	Nissilä	Ilkka	kassanjohtaja	Palvelualojen työttömyyskassa
	Ojala	Juha	sopimuspäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto

	Penders	Elisa	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Blomqvist-Valtonen	Elin	yhteiskuntasuhteiden vastaava	Palvelualojen ammattiliitto
	Rouhiainen	Aki	järjestämispäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Rönni-Sällinen	Annika	puheenjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Sallinen	Minttu	viestintäpäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Sparf	Johanna	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Terho	Sirkku	talousvastaava	Palvelualojen ammattiliitto
	Turpeinen	Henna-Kaisa	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
	Valve	Anu	hallintosihteeri	Palvelualojen ammattiliitto
	Westman	Merja	palvelujohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
	Korpisaari	Pia	tulkki	
	Sjelvgren	Tiina	tulkki	
	Windischoffer	Mari	tulkki	

* este ilmoitettu

Esityslista

1. Kokouksen avaus
2. Läsnäolijoiden toteaminen
3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Kokousvirkailijoiden valinta
 - 4.1. Sihteerit (2)
 - 4.2. Pöytäkirjantarkastajat (2)
 - 4.3. Ääntenlaskijat (5)
 - 4.4. Menettelytapavaliokunta
 - 4.5. Vaalivaliokunta (7+2)
 - 4.6. Päätöslausumavaliokunta (7+1+1)
5. Kokoussääntöjen hyväksyminen
6. Kokouksen esityslistan hyväksyminen
7. Puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu
8. Hallituksen yleisvarajäsenen valinta
9. Valtuustoaloitteista päättäminen
10. Vuoden 2026 toimintasuunnitelma
11. Jäsenmaksun suuruus vuodelle 2026
12. Osastopalautteen suuruus vuodelle 2026
13. Osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteet vuodelle 2026
14. Tilintarkastajien palkkioiden perusteet
15. Vuoden 2026 talousarvio
16. Informaatio liiton ja ammattiosastojen sääntöjen muutosprosessista
17. Kokouksen päätöslausuma
18. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Annika Rönni-Sällinen puhe 26.11.2025

Arvoisat valtuuston jäsenet, hyvät ystävät.

Onpa ihana nähdä taas teitä uskomattoman upeita ihmisiä - ja tällä kertaa paitsi valtuustotyön, niin myös juhlan merkeissä.

Kuten tuossa aiemmin videolta saimme nähdä, PAM perustettiin 25 vuotta sitten, 28.11.2000 Finlandiatolalla. Kaikki neljän perustajaliiton ammattiosastot allekirjoittivat perustamisasiakirjan. Kannustusta saimme myös tasavallan presidentti Tarja Haloselta. Ketkä teistä olivat silloin paikalla?

Oma työsuhteeni PAMissa alkoi vuonna 2002 lakimiehen tehtävissä. Osa-aikatyö ja vuokratyö olivat jo silloin vahvasti edunvalvonnan teemoja ja muistan hyvin esimerkiksi näihin aihepiireihin liittyneet ajamani oikeusjututkin noilta ajoilta. Toinen koski osa-aikatyöntekijän oikeutta lisätyöhön ja toinen vuokratyöntekijän koeaikaa. Molemmilla jutuilla oli laajempaa merkitystä. Merkittävä muisto itselläni on myös esimerkiksi heti vuonna 2002 Brysselissä tekemäni minimityöaika selvitys. Se toimi pohjana vuoden 2003 tupo-neuvotteluiden vaatimuksellemme työvuoron vähimmäispituudesta, joka sitten saatiinkin neuvotteluissa läpi. Se oli konkreettinen osoitus siitä, että perusteltu vaatimus ja hyvin tehty pohjatyö voi tuottaa neuvotteluissa tuloksia ja aitoa parannusta jäsenten arkeen.

Seuraava erityinen virstanpylväs omissa muistoissani on vuoden 2009 hiihtokeskusalan työehtosopimusneuvottelut, joissa ensi kertaa törmäsimme EK:n koordinaatioon. Emme voineet hyväksyä EK:n 0,5 prosentin palkka-ankkuria, vaan päädyimme järjestämään PAMin historian ensimmäiset lakot. Se upea yhdessä tekemisen meininki jäi lakkojen toteuttamisesta mieleen. Tuo vuosien 2009–2010 neuvottelukierros oli alkusoittoa sille, mitä on neuvottelukierroksilla oman puheenjohtajakauteni aika saatu maistaa.

Muutoksen tuulet kolmikannassa ja sopimisen maailmassa konkretisoituivat, kun Sipilän hallitus aloitti työnsä vuonna 2015. Tuolta ajalta vahvasti mieleen jäivät uhka pakkolaeista ja tietysti koko kilpailukyky sopimusprosessi. Itsehän katsoin sitä kovin läheltä, koska olin silloin töissä SAK:ssa ja neuvottelupöydässä silloisen puheenjohtaja Lylyn kanssa. Yhteydet pamilaisiin olivat tietysti itselläni koko ajan tiiviit. Yhteisillä toimilla ja mielenosoituksilla kyettiin kuitenkin kääntämään hallituksen pää ja sopimalla estämään lainsäädäntömuutokset, erityisesti niin sanotut pakkolait.

Aloitin puheenjohtajana kesällä 2019, eikä mennyt kuin alle vuosi, ja kohtasimme ennen näkemättömän kriisin. Pidän pandemia-aikaa tähänastisen puheenjohtajakauteni raskaimpana. Palvelualojen työntekijät olivat sekä kärsijöinä erityisesti ravintola- ja kulttuurialojen suluissa että etulinjassa pitämässä suomalaisten arkea pyörimässä ja huolehtimassa terveyden vaatimasta puhtaudesta ja ihmisten turvallisuudesta. Siitäkin selvittiin yhdessä.

Elinkeinoelämän keskusliiton irtauduttua työmarkkinasopimisesta on EK:n liittojen välinen koordinaatio tiukentunut kierros kierrokselta. Vastauksena tähän olemme tiivistäneet SAK:laisten liittojen keskinäistä yhteistyötä. Ellemme jatkossakin löydä tapoja vahvistaa omaa koordinaatiotamme entisestään, vie työnantajapuoli meitä kuin pussia narussa. Orpon ja Purran hallituksen toimet lakko-oikeuden ja sovittelijan toimivallan rajoituksineen ovat hankaloittaneet toimintaamme entisestään.

Arvoisat valtuuston jäsenet.

Meille tärkeitä teemoja koko tämän 25 vuoden aikana on ollut erilaisissa epävarmoissa työsuhteissa työskentelevien -erityisesti osa-aikatyöntekijöiden sekä matalapalkkaisen alojen työntekijöiden aseman puolustaminen. Näin tulee olemaan jatkossakin. Meille nämä ovat samalla tasa-arvotyötä, onhan suurin osa jäsenistöstämme ja valtaosa osa-aikatyöntekijöistä naisia. Tasa-arvon edistäminen onkin aina ollut meille keskeinen kysymys. Valitettavasti tasa-arvotyö on ottanut takapakkia viime vuosina. Se on ollut nykyisen hallituksen politiikan toistuva seuraus.

Hallituksen leikkaukset sosiaaliturvaan eivät ole koskeneet kaikkia tasavertaisesti, vaan ovat kasautuneet samoille ihmisille. Me varoitimme hallitusta tästä ja vaadimme, että leikkausten vaikutukset pitää arvioida kokonaisuutena, ei yksittäisinä toimina.

Valitettavasti olimme oikeassa. Laboren syyskuussa julkaistu selvitys osoittaa kiistattomasti, että leikkaukset kohdistuvat erityisesti naisiin ja syventävät sukupuolten välistä tuloeroa. Tämä johtuu siitä, että työmarkkinat eivät ole tasa-arvoiset. Meidän aloillamme tehdään paljon osa-aikatyötä pienellä palkalla. Kun työ on epävarmaa eikä riitä kattamaan elämisen kuluja, on sosiaaliturva kannatellut. Nyt turvaa on leikattu ilman, että tuen tarve olisi vähentynyt. Kyse on myös lasten toimeentulosta ja tulevaisuudesta. Erityisesti yksinhuoltajien asema on tukala ja heistä suurin osa on naisia. THL:n viimeisin arvio on, että hallituksen leikkaukset sysäävät 27 000 lisää lasta köyhyyteen. Orpo julisti hallituskauden alussa toistuvasti, että keneltäkään ei vaadita kohtuuttomia. Onkin pakko nyt kysyä Orpolta, että miten meni niin kuin omasta mielestä. Meistä korjausliike olisi nyt välttämätön. Suojaosa ja lapsikorotus pitää palauttaa pikimmiten - ja ansioturvan ja palveluiden kokonaisuus pitää laittaa kuntoon.

Hyvät kuulijat,
kuten tiedätte, hallitus on puuttunut yksipuolisesti myös työlainsäädäntöön, joka on säädetty työsuhteen heikomman osapuolen eli työntekijän suojaksi. Juuri nyt on esillä määräaikaisten työsuhteiden käytön helpottaminen.

Me tiedämme, että erityisesti nuoret naiset ovat määräaikaissa työsuhteissa. Tiedämme myös, että joka neljäs raskaana oleva kokee Suomessa raskaussyrjintää. Tavallisin raskaussyrjinnän muoto on, että määräaikaista sopimusta ei uusita. Työministeriö on vastannut epäilyihin syrjinnän lisääntymisen uhasta ja lainsäädännön vaikutusten kohdistumisesta erityisesti naisiin kertomalla nettisivuillaan, että syrjintä on tasa-arvolain mukaan kiellettyä. Jep. STM:ssä on käynnistynyt työryhmätyö tasa-arvolain muuttamiseksi. Mukana on hyviä asioita, kuten lain täsmentäminen vuokratyöntekijöiden syrjinnän osalta. Odotimme kunnianhimoisempia toimia, mutta Orpon hallitus valitsi olla tässäkin asiassa enemmän yritysten kuin ihmisten puolella. Toivon, että äänestämme seuraavaksi hallituksen, joka haluaa valita toisin.

Eilen 25.11. oli kansainvälinen naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen päivä. Maailmanliittomme UNI Global julkaisi kannanoton tarpeesta ehkäistä häirintää ja väkivaltaa - tapahtui se sitten kasvotusten tai verkossa tai kenen toimesta tahansa. Suomi on ratifioinut ILO:n eli YK:n työjärjestön yleissopimuksen häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi. Se tuli voimaan kesällä. Uutta ja edistyksellistä sopimuksessa on se, että siinä huomioidaan myös lähisuhdeväkivalta. Ja se onkin Suomessa todella iso ongelma. Tilastokeskuksen tietojen mukaan puolet suomalaisnaisista on kokenut parisuhteessa henkistä väkivaltaa ja melkein 30 % on kokenut vainoa elämänsä aikana.

Viranomaisten vuonna 2023 tietoon tulleen pari- ja lähisuhdeväkivallan aikuisista uhreista 6 800 oli naisia. Miesuhreja oli vajaat 2 500. Suuri osa lähisuhdeväkivallasta jää kuitenkin pimentoon. Olen valtavan pettynyt siihen, että työnantajaliitot eivät ole halunneet käsitellä lähisuhdeväkivaltaa työelämässä. Lähisuhdeväkivalta kuitenkin väistämättä vaikuttaa myös työpaikoilla. Mitä työpaikoilla sitten voidaan tehdä? Ainakin työpaikan riskiarviossa pitää huomioida lähisuhdeväkivallan riski, käydä läpi mahdollisuudet tunnistaa ja tukea väkivaltaa kokevaa työntekijää - esimerkiksi ohjaamalla väkivaltaa kokenut avun piiriin - ja ehkäistä riskiä työyhteisölle. Tämä on tarpeen, koska valitettavasti olemme nähneet tapauksia, joissa väkivaltainen omainen on tullut työpaikalle ja aiheuttanut vaaraa muillekin. Lähisuhdeväkivalta ei ole kodin yksityisyyden piiriin kuuluva asia, vaan mitä suuremmissa määrin myös työelämäkysymys.

Hyvät kuulijat,
politiikan syksy on ollut haipakka ja täynnä yllätyskäännteitä. Se ei ole hyvä asia, kun käsitellään ihmisten työhön ja toimeentuloon vaikuttavaa lainsäädäntöä. Nostan tässä nyt kolme asiaa, jotka vaikuttavat meidän jäseniimme: alkoholilaki, potkulaki ja työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksun verovähennysoikeuden poisto.

Orpon hallitus haluaa sallia alkoholin kotiinkuljetuksen sekä etämyynnin kotimaassa ja ulkomailta. Lakiesitys on ollut alun perin tarkoitus hyväksyä eduskunnassa vielä tämän vuoden aikana. Me olemme huolissamme alkoholia kotiin kuljettavien työturvallisuudesta. Käytännössä alkoholin luovutus siirtyisi valvontakameroiden, vartijoiden ja turvallisen työympäristön suojista yksinäisten, heikossa työmarkkina-asemassa ja vailla lakisääteistä työsuojelua olevien lähettien keikkatyöksi. Jos ja kun vastassa on aggressiivisesti käyttäytyviä, päihtyneitä henkilöitä, ei yksinäisellä työntekijällä ole aitoa mahdollisuutta olla luovuttamatta tuotteita. Näiden työturvallisuusriskien vuoksi me olemme vaatineet, että alkoholia kuljettavien tulisi aina olla työsuhteessa. Näin heillä olisi edes työnantajan ja työterveyshuollon tuki turvanaan. Olemme myös erittäin huolissamme siitä, miten hallitus on horjuttamassa Alkon asemaa. Hallitusohjelmassaan hallituspuolueet linjasivat, ettei Alkon kansanterveydellistä tehtävää ja asemaa muuteta, mutta silti ne puskevat nyt läpi lainsäädäntöä, jonka myötä väkevää viinaa voisi jatkossa tilata kaikkialta Euroopasta - ohi Alkon monopolin ja suoraan kotiovelle. Alkoholimyynnin vapauttaminen päivittäistavarakauppoihin on jo nyt heikentänyt Alkon liiketoimintamahdollisuuksia. Uusi käänne tuli pari viikkoa sitten, kun eduskunnan talousvaliokunta totesi lausunnossaan, että etämyynnin ja kotiinkuljetuksen takia Alkon toimintaedellytykset heikkenisivät entisestään ja esitti siksi, että Alkon aukioloaikoja tulisi laajentaa. Tämä on kuin hölmöläisten peiton jatkamista. Hallitus heikentää omilla toimillaan Alkon asemaa ja yrittää sitten paikkailla virheitään pidentämällä aukioloaikoja. Maan alkoholipolitiikka ei ole nyt raiteillaan. On korkea aika viheltää peli poikki. Onneksi näyttää nyt siltä, että tätä hallituksen esitystä ei ehditä käsitellä tämän vuoden puolella sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on siirtänyt alkoholilainmuutokset asialistansa viimeiseksi.

Hyvät ystävät.

Hallitus antoi lokakuussa eduskunnalle esityksensä niin kutsutusta potkulaista eli laista henkilöperusteisten irtisanomisten helpottamiseksi. Hallitus esittää, että jatkossa irtisanomiseen riittäisi asiallinen syy eli painavaa syytä ei enää tarvittaisi. Lakimuutos on täysin pöljä. Hallitus perustelee sitä työllisyydellä, mutta ei pysty osoittamaan mitään positiivisia vaikutuksia. Päinvastoin se luo työnantajille ja työntekijöille epävarman oikeustilan vuosiksi ja todennäköisesti lisää oikeusriitojen määrää. Hallituksen esitys on siis puhtaasti ideologinen. Lisäksi se kohdistuu käytännössä erityisesti naisvaltaisiin palvelualoihin sekä rakennusalaan. Kuten tiedätte, niin teollisuudessa ja kuljetusaloilla painava syy oli kirjattu työehtosopimukseen ja siellä se säilyi. Lakimuutos vaikuttaa siis käytännössä työntekijöihin palvelu- ja rakennusaloilla ja aloilla, joilla ei ole työehtosopimusta lainkaan. Tämä on hallituksen tiedossa ja heiltä tietoinen valinta. Niin pöljä kuin hallituksen esitys onkin, niin me olemme kuitenkin onnistuneet vaikuttamaan sen sisältöön. Pahimmat palikat on siivottu hallituksen esityksestä pois: varoituskäytäntö pysyy ennallaan ja alisuoriutuminen on pyyhitty luonnoksesta.

Teimme myös paljon työtä työehtosopimuskiirroksella asian tiimoilta ja saimme kuulemisprosessin kirjatuksi lähes kaikkiin työehtosopimuksiimme. Pitkäjänteinen työemme ei ole ollut turhaa. Kuulemiskirjaus ei sinänsä luonut uusia oikeuksia, mutta se on askel kohti järjestöehtoa viestiessään vain liiton jäsenillä olevasta oikeudesta käyttää avustajana liiton asiantuntijoita eli luottamusmiestä, ammattiosaston edustajaa tai liiton toimihenkilöitä. Tällaiset, vain liiton jäseniä koskevat parannukset ovat se suunta, jota kohti me haluamme kulkea tulevissa neuvotteluissa.

Hyvät valtuutetut.

Viime vuonna hallitus kävi järjestäytyneiden työntekijöiden kimppuun rajoittamalla lakko-oikeutta ja nyt se jatkaa ay-jäsenmaksun verovähennysoikeuden poistolla. Tämä on rangaistusluonteinen, työmarkkinavihamielinen toimenpide. Valtion velvollisuus on tukea järjestäytyneitä työmarkkinoita. Näin vaaditaan myös EU:n vähimmäispalkkadirektiivissä. Muutoksen vaikutuksia on hankala arvioida, mutta olemme tehneet suunnitelmia erilaisten skenaarioiden varalle. Paniikkiin tai hätäköityihin ratkaisuihin ei ole syytä -tai varaa. Tulemme seuraamaan muutoksen vaikutuksia jäsenmäärään ja kutsumme teidät ylimääräiseen kokoukseen, jos tulee tarve tehdä valtuuston toimivaltaan kuuluvia päätöksiä. Nyt on tärkeintä, ettei jäädä voivottelemaan. Liittoon ei kuuluta siksi, että jäsenmaksusta saa verovähennyksen, vaan siksi, että me neuvottelemme jäsenille palkankorotukset ja työehdot ja vaikutamme paremman

työelämän puolesta. Nyt on entistä tärkeämpää muistuttaa ihmisiä ammattiliiton merkityksestä ja että liiton jäsenyyden hyöty konkretisoituu. Siihen panostamme ensi vuonna. Toivonkin, että myös ammattiosastot muistuttavat ja pitävät esillä jäsenilleen neuvottelemia etuja ja siten konkretisoivat erilaisia arjen etuja myös niille jäsenille, jotka nyt ovat erityisen haastavassa taloudellisessa tilanteessa.

Meillä on toiminnassamme ensi vuonna neljä painopistettä, jotka tekevät liiton ja jäsenyyden merkityksen näkyväksi. Me teemme kiinteistöpalvelualan työehtojen tehovalvontaa eli viemme mm. kaikki avoimet tulkintaerimielisyydet työtuomioistuimeen. Me viemme käytäntöön työehtosopimuskirjaukset liiton tuesta henkilöperusteisissa irtisanomistilanteissa. Me valmistaudumme eduskuntavaaleihin, jotta saamme hallituksen, joka toimii järjestäytyneiden työmarkkinoiden ja työntekijöiden oikeuksien puolesta, joka vahvistaa hyvinvointivaltiota ja puolustaa demokratiaa. Heidi kertoo tarkemmin, miksi olemme valinneet nämä painopisteet, mitä on jo tehty ja mitä on tulossa, kun esittelee toimintasuunnitelmaa. Neljäs painopiste on korvauksen saaminen osa-aikatyöntekijöille lisätyöstä. Tämä perustuu Euroopan unionin tuomioistuimen päätökseen, jonka mukaan osa-aikatyöntekijöille pitää maksaa lisätyöstä korvausta samalla tavalla kuin kokoaikatyöntekijöille ylityöstä. Päätös perustui osa-aikadirektiivin ja tasa-arvodirektiivin tulkintaan. Syrjiväksi katsottiin kokoaikatyöntekijöiden ja osa-aikatyöntekijöiden erilainen kohtelu tilanteessa, kun he tekevät enemmän työtä kuin on työsopimuksessa sovittu.

Muistatte ehkä, että nostimme asian esille työehtosopimusneuvotteluissa, koska me halusimme ratkaista ongelman sopimalla. Työnantajaliitot eivät suostuneet edes keskustelemaan asiasta, saati ratkaisemaan sitä. Myös työ- ja elinkeinoministeriö on hiljaa eikä ole ollut erityisen halukas vastaamaan kysymyksiin asian etenemistä. Näyttää siis selvältä, että asia ei ainakaan lähiaikoina ratkea myöskään lainsäädännön kautta. Ruotsissa korvaus saatiin sovittua kaikkiin työehtosopimuksiin, vaikkei se helppoa kaikilla aloilla ollutkaan. Tanskassa asia on erityisessä välimiesmenettelyssä ja Norjassa on asetettu kolmikantatyöryhmä asiaa selvittämään. Suomi on siis ainoa Pohjoismaa, jossa ei tapahdu mitään.

Mitä me sitten voimme tehdä?

Tässä tilanteessa meillä ei ole muuta vaihtoehtoa, kuin hakea ratkaisu oikeuden kautta. Me tulemme tuomioistuimen kautta hakemaan PAMin osa-aikaisille jäsenille korotettua palkkaa työsopimuksen ylittäviltä tunneilta. Haemme tähän useampia jäseniä mukaan. Vastuulliset työnantajat ryhtyvät pikimmiten päivittämään osa-aikaisten työntekijöiden työsopimustunnit vastaamaan todellisia työtunteja, koska muuten voi edessä olla aika kova lasku.

Kevään valtuustossa kävimme läpi työehtosopimuskierroksen tuloksia. Meillä on nyt voimassa kolmivuotiset työehtosopimukset, jotka päättyvät keväällä 2028. Voin kertoa teille, että väitteemme ostovoimakkuuden kuromisesta umpeen sopimuskauden kuluessa on tämän päivän tilastotietojen valossa hyvinkin pätevä. Optimistisimmissä ennusteissa ostovoima palautuisi peräti etuajassa yksinomaan sopimuskorotusten avulla. Voi vain kysyä, miten huono talouden tila nyt olisikaan, jos olisimme tyytyneet työnantajien tavoittelemiin mataliin korotuksiin. TES-kierros päättyi, mutta neuvottelut jatkuvat koko ajan, koska työehtosopimus ei ole päätepiste, vaan uuden alku. Kaiken kaikkiaan PAMin sopimusaloilla sovittiin yli 20:stä työryhmästä, joissa kehitetään keskeisiä työehtoja tavoiteohjelman mukaisesti. Suurimmilla sopimusaloilla eli kaupassa ja marava-alalla on käynnissä osa-aikatyöhön liittyvät työryhmät. Palkkaukseen tai palkkausjärjestelmiin liittyvistä kysymyksistä neuvotellaan edelleen kuudella sopimusallalla: kaupan, marava-, hiihtokeskus-, kiinteistöpalvelu- ja vartiointialoilla sekä Kansallisoopperassa. Ja tietenkin työehtosopimusneuvotteluissa saavutetut tulokset viedään järjestelmällisesti käytäntöön, kuten kaupan ja apteekkien uudet palkkausjärjestelmät syksyllä ja kiinteistöpalvelualan vuosivapaajärjestelmä, joka tulee voimaan 1.1.2027.

Hyvät ystävät,

Ylipitkiä työpäiviä, vaarallisissa olosuhteissa vailla työsuhdeturvaa ja nälkäpalkalla. Tämä piti olla mennyttä maailmaa, mutta se on tehnyt paluun Suomeen työperäisen hyväksikäytön muodossa.

Paavo Teittinen julkaisi lokakuussa kirjan *Pitkä vuoro - Kuinka moderni orjuus juurtui Suomeen*. Se ei ole mukavaa iltalukemista, mutta se kannattaa ehdottomasti lukea tai kuunnella äänikirjana.

Teittisen kirja osoittaa selvästi, että työperäisessä hyväksikäytössä ei ole kyse yksittäistapauksista. Kyseessä on laajempi ilmiö, joka koskee monia eri aloja – ja johon Suomessa ei ole ajoissa tehokkaasti puututtu. Keplottelijan riski jäädä kiinni on tällä hetkellä olematon ja seuraukset mitättömät. Surullisinta on se, kuinka vaikea uhrien on saada oikeutta. On väärin, että työehtosopimuksen alittavan palkan maksamisesta ainoa seuraus työnantajalle on, että joutuu maksamaan puuttuvan palkan, ja tämänkin vain sille työntekijälle, joka uskaltaa sitä vaatia. Rikoksen uhrit saavat harvoin oikeutta puutteellisten ja viivästyneiden tutkintojen ja syyttämättäjäättämispäätösten takia. Minusta on käsittämätöntä, että hallitus on käyttänyt kaksi vuotta työntekijöiden ja maahanmuuttajien aseman heikentämiseen, sen sijaan, että se olisi puuttunut työperäisen hyväksikäyttöön ja torjunut harmaata taloutta. Hallituksen pitää käyttää hallituskauden loppu viisaammin.

Olemme jo vuosia esittäneet monia toimia ja lakimuutoksia, joilla voisi tehokkaammin torjua ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäyttöä. Tällaisia keinoja olisivat muun muassa palkkavarkaudesta ja liittojen kanneoikeudesta säättäminen. Viranomaisten toimivaltaa ja valvontaresursseja pitää lisätä kymmenillä miljoonilla. Se on kannattava sijoitus, joka vahvistaa julkista taloutta ja edistää reilua kilpailua. Rikosoikeudellisista seuraamuksista säättämisellä on vain ennaltaehkäisevä vaikutus, ellei poliisilla ole resursseja tutkia eikä syyttäjillä syyttää.

Nämäkään keinot eivät riitä. Tehokkain keino on vahvistaa yritysten vastuuta omasta toiminnastaan ja sen seurauksista. Tilaajan vastuuta alihankkijoidensa rikkomuksista pitää laajentaa merkittävästi. Myös hankintalakia pitää muuttaa niin, että työehtoja polkevat yritykset hylätään julkisissa hankinnoissa. Työperäinen hyväksikäyttö ja siihen liittyvä harmaa talous on kasvanut miljardibisnekseksi, ja se jatkuu niin kauan kuin joku siitä hyötyy. Meidän on yhdessä pidettävä huoli siitä, että työmarkkinarikollisuus ei ole jatkossa kannattavaa.

Sain lokakuun alussa mahdollisuuden puhua Miina Sillanpää -seminaarissa. Miina Sillanpää oli 1880-luvulla lapsena töissä tehtaassa ja sitten palvelijatar rikkaiden kodeissa. Hänestä tuli ay-johtaja, kansanedustaja ja ministeri. Syksyn aikana minun on siksi tullut mietittyä paitsi PAMin 25 vuotista historiaa, myös suomalaisen työelämän ja yhteiskunnan kehitystä aina 1800-luvulta asti.

Kun katsoo pitkää kaarta, niin muutos on valtava. Utopioista on tullut totta: itsenäisyys, yleinen ja yhtäläinen äänioikeus, kahdeksan tunnin työpäivä, työntekijöitä suojelevat lait ja työehtosopimukset, maksuton koulutus sekä universaalit sosiaali- ja terveyspalvelut. Näiden ansiosta Suomi on tänään yksi maailman tasa-arvoisimmista ja vauraimmista maista. Tämä ei ole ollut historian vääjäämätön kulku. Tasa-arvo, demokratia, hyvinvointivaltio ja järjestäytyneet työmarkkinat ovat vaatineet pitkäjänteistä ponnistelua. Ne eivät ole koskaan valmiit, vaan niitä pitää edelleen puolustaa ja kehittää. Ne pitää elää todeksi joka päivä.

Juuri nyt näyttää siltä, että kehitys menee väärään suuntaan ja se voi tuntua lannistavalta. Mutta nykyinen kestävä kehitys ei sekään ole vääjäämätön. Teidän uskomattoman upeiden ihmisten kanssa rakennamme yhdessä parempaa tulevaisuutta. Rohkeat ja sinnikkäät yksilöt kuten Miina Sillanpää olivat viime vuosisadan muutosten taustalla. Ollaan me nyt näitä rohkeita yksilöitä, jotka yhdessä vaikutamme tulevaisuuden kulkuun!

Päätöslausuma 27.11.2025

PAMin valtuusto: Maan hallituksen saldo on 100 000 työtöntä ja neljä petosta työntekijöitä kohtaan – Me emme silti vaikene

Maan hallitus on kautensa alusta asti kurjuuttanut palkansaajien ja kaikista heikoimmassa asemassa olevien asemaa ja toimeentuloa. Vaalilupaukset lensivät välittömästi roskakoriin, kun hallitusohjelmaa ryhdyttiin kirjoittamaan elinkeinoelämän toivelistan pohjalta.

Ensimmäinen petos. Vaalien alla perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra sanoi, että [”sosiaaliturvasta leikkaaminen ei meille käy”](#). Hallituskauden aikana sosiaaliturvaa on leikattu historiallisen paljon. Työttömyysturvasta leikataan kahden kuukauden jälkeen neljännes, osa-aikatyöntekijöiden suojaosat on viety ja lapsikorotukset poistettu.

Lupaus olla leikkaamatta sosiaaliturvasta on vaihtunut [31 000 lapsen sysäämiseen köyhyyteen](#). Toinen petos. Petteri Orpo lupasi useaan otteeseen, että ”keneltäkään ei vaadita kohtuuttomia”. Laboren syyskuussa julkaistu selvitys osoittaa kiistattomasti, että leikkaukset kohdistuvat erityisesti palvelualojen työntekijöihin, naisiin ja syventävät sukupuolten välistä tuloeroa.

Moni työntekijä on joutunut täysin kohtuuttomaan tilanteeseen, kun työttömyysturvaa leikataan eikä työpaikkoja ole tarjolla. Tämän päälle työsuhteturvaa heikennetään potkulailla ja määräaikaisten sopimusten tekemistä helpotetaan. Kaksi täysin ideologista esitystä, joiden ainoa lopputulos tulee olemaan työmarkkinoiden lisääntynyt epävarmuus ja entistä heikompi luottamus.

Kolmas petos. Hallitus lupasi parantaa ostovoimaa, mutta toisin kävi tavalliselle työntekijälle. Suurituloiset saavat veropäätösten myötä satoja euroja lisää kuukaudessa. Järjestäytyneelle palvelualan työntekijälle jää ammattiliittojen verovähennysoikeuden poiston myötä reilu kymppi kuussa. Samalla työntekijöiden mahdollisuutta neuvotella paremmista palkoista ja työehdoista on turmeltu lakko-oikeuden rajoituksilla ja lakiin viedyllä vientimallilla.

Neljäs petos. Hallitus lupasi kovaan ääneen leikkausten ja työehtojen heikentämisen tuovan 100 000 uutta työpaikkaa Suomeen hallituskauden aikana. Hallituskautta on jäljellä noin kolmannes, ja saldo on tällä hetkellä sen sijaan lähes 100 000 työtöntä lisää. Työttömyyden trendiluku on mittaushistorian suurin.

Surkean työllisyyspolitiikan kärsijöiksi on laitettu keppeä saavat tavalliset työntekijät ja samaan aikaan yritykset ja varakkaat nauttivat jättimäisistä veronkevennyksistä, jotka kuitataan velalla, mitä tulevatkin sukupolvet maksavat vielä pitkään.

Hallituksen ideologisella politiikalla on systemaattisesti pyritty heikentämään työntekijöitä ja ammattiyhdistysliikettä niin, että me väsyisimme ja menettäisimme uskomme parempaan työelämään ja arkeen.

Hallitus epäonnistuu tässäkin tavoitteessaan. Petoksista huolimatta me PAMilaiset emme vaikene. Päinvastoin PAM jatkaa taistelua niiden puolesta, jotka puolustamista tarvitsevat kaikista eniten. Valtiovarainministeriön ”tuntematon jarru” ei ole meille PAMilaisille tuntematon. Talouden jarruna on Orpon-Purran hallituksen politiikka, jonka myötä usko tulevaisuuteen on viety. Nyt on viimeinen hetki korjata se, minkä olette rikkoneet. Sanelupolitiikan kokeilu on päättynyt suurtyöttömyyteen. Työllisyys ja Suomen talous saadaan nousuun vain työntekijöiden luottamuksen palauttamisella ja aidolla yhteistyöllä. Todellista rohkeutta hallitukselta olisi myöntää tämä. Petteri Orpo, miten meni noin niin kuin omasta mielestäsi?

Yhdessä parempaa